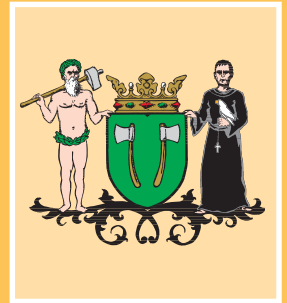

Jaargang 23 - nummer 1 - januari 2011

T i j d s c h r i f t

Historische Vereniging Gemeente Beilen

Beilen:
De maandstaten van
gemeenteontvanger Jan Brunsting

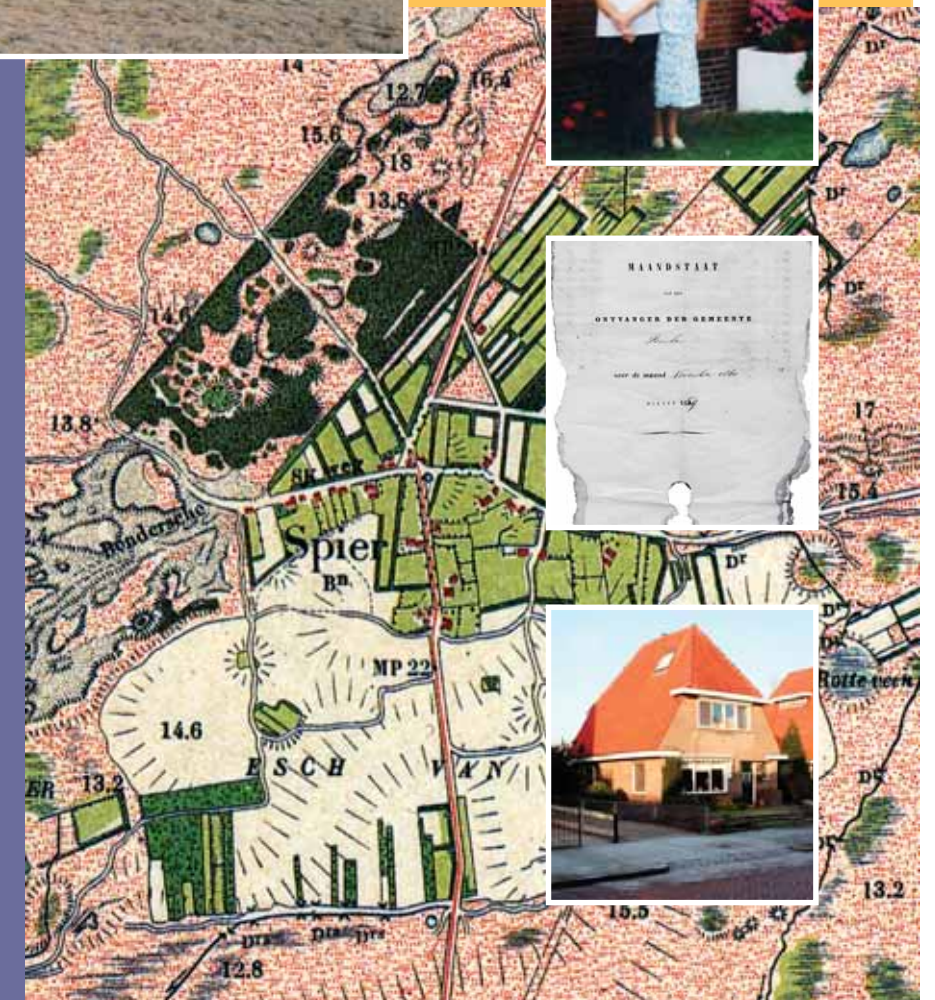
Beileroord 1940-1945

Obersturmführer J.G. Lenselink

Het verleden in beeld:
De Heidemij in Hijken
Koffers

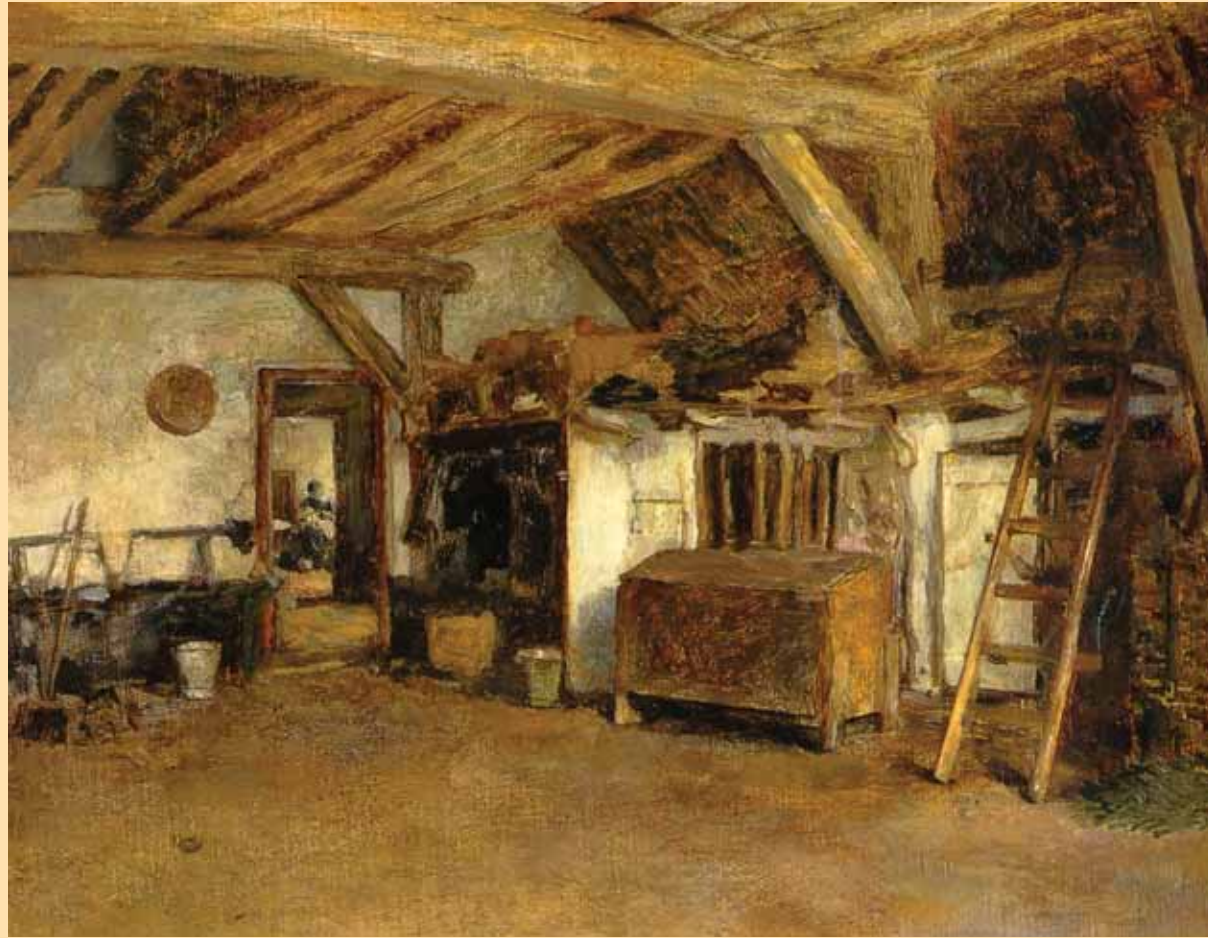
Hijken:
Brugwachtster Dina Beugels-Boer

Spier:
Boerderij G256 (Brinkkampen 2)

Zo as 't west hef: Interieur van een boerderij

▲ De kunstenaar A. Briët (1867-1939) maakte rond de eeuwwisseling dit olieverfschilderij van het achterhuis van een Drentse boerderij. Ruw afgewerkte eiken hanebalken overspannen de ruimte, waar het eigenlijke woonhuis als het ware was ingebouwd.

Foto's omslag voorzijde: Boerderij Brinkkampen 2 te Spier. Kleine foto's, van boven naar beneden: 1- Dina-Beugels-Boer met haar zus voor de verbouwde brugwachterswoning in Hijken 2- De maandstaat van november 1860 van gemeentearchivaris Jan Brunsting; 3- Asserstraat 31 anno 2010. De voormalige woning van J.G. Lenselink, psychiater bij Beileroord. (Foto: Willie Brinkman). De afgebeelde kaart is een detail van de Topgrafische kaart 222, die omstreeks 1900 is getekend. Hierop is het dorp Spier met de es ten zuiden van dit dorp te zien.

Bekijk ook: www.historischevereniginggemeentebeilen.nl

- prijs € 4,50

Zo as 't nu is: Boerderij Brinkkampen 2 te Spier

(foto's: Gerben Dijkstra)

Foto's omslag achterzijde

Op de foto's: De twee koffers en de naam van E. Bryika in de koffer (foto's Willie Brinkman)

Bekijk ook: www.historischevereniginggemeentebeilen.nl

- prijs € 4,50

Oproep

Wie weet meer over deze foto? Wie kent personen op deze foto?

Op bovenstaande foto is de dorsmachine te Wijster te zien. Wie kan meer vertellen over deze foto en de personen die voor de dorsmachine poseren? Gaarne contact opnemen met H.J. Vos, 0593-523028 of hjvos@hetnet.nl of A. Zantinge, tel. 0521-592644.

Inhoud

Zoas 't west hef: Interieur van een boerderij II	II
Hijken: de eerste brug. Herinneringen van Dina Beugels-Boer, brugwachtster - Janny Hoogeveen-Zuidberg	2
Maandstaten van de gemeenteontvanger in de schoorsteen - Rik Martena	4
Boerderij G256 te Spier - H. Koops van 't Jagt (†)	15
Beileroord en de Tweede Wereldoorlog (1939-1945) - Geert H. Kamphuis	20
Obersturmführer J.G. Lenselink - Gerben Dijkstra en Henk Vos	24
Het verleden in beeld - Janny Hoogeveen-Zuidberg en Willie Brinkman	27
Bestuursmededelingen - Uitnodiging voor de ledenvergadering op 2 februari 2011	28
Van de voorzitter - Albert Lanting	31
Zoas 't nu is: Woonboerderij Spier	III

In dit nummer

In dit nummer vertelt Dina Beugels-Boer over haar werk als brugwachtster van de eerste brug van Hijken. Redactielid Janny Hoogeveen-Zuidberg tekende haar verhaal op. Vervolgens gaat Rik Martena uitvoerig in op de gevonden maandstaten van gemeenteontvanger Jan Brunsting. Daarbij vertelt hij niet alleen iets over het ontslag van deze ambtenaar, maar kunt u ook verschillende wetenswaardigheden over de familie Brunsting lezen. Van wijlen H. Koops van 't Jagt wordt een bijdrage over de bewoners en eigenaars van boerderij G256 te Spier gepubliceerd. Over Beileroord in de oorlogsjaren schreef Gerard Kamphuis een artikel. Dat was voor Gerben Dijkstra en Henk Vos aanleiding om over het leven van Obersturmführer J.G. Lenselink, tot 1942 psychiater in Beileroord het een en ander te vertellen.

DOOR
JANNY HOOGEVEEN-ZUIDBERG

Hijken: de eerste brug

Herinneringen van Dina Beugels-Boer, brugwachtster

Dina Boer en Jan Beugels woonden de eerste jaren van hun huwelijk aan het Oranjekanaal Z.Z. Op deze plek woonde eerder de familie Mulder (oud-caféhouder) met hun ongetrouwde zoon Deet Mulder. Toen de ouders overleden waren, bleef Deet alleen in het huis wonen. Onlangs is Deet ook overleden, de woning is verkocht.

Het huis aan het Oranjekanaal ZZ was vroeger eigendom van de familie Bosman die naast hun woning een winkel had.

Het was een apart gebouwd huis, want er zat nog een huis tegenaan, eigenlijk twee huizen aaneen verweven. In het andere huis woonde Aaltinus Sattler met zijn vrouw Janke Homan, die daarin een winkel dreef met de verkoop van touw, klompen, laarzen, verf en meer artikelen, veelal voor het boerenbedrijf.

Ep Huisman woonde aan de overkant en was nog steeds brugwachter, maar omdat hij ouder werd, wilde hij eigenlijk wel stoppen. Zijn dochter, Gees Huisman, en schoonzoon Jan Bruggink woonden bij hem in. Gees draaide de brug en nam zo het werk van

▼ *Dina Beugels-Boer heeft de brug opengedraaid.*

haar vader over. Zij wilden echter naar Beilen om daar te wonen.

Ep Huisman bezocht daarop Dina en Jan Beugels om hen te vragen of zij belangstelling hadden om het werk als brugwachter over te nemen. Ze konden dan ruilen met de woningen.

En zo gebeurde het. De dochter van Ep ging met haar man naar Beilen, terwijl Dina en Jan met hun eerste kind, Dina, naar het brughuis verhuisden. Dit was in 1955.

Ep Huisman zat nu in het huis van Bosman. Het brughuis was van Rijkswaterstaat, de schuur die ernaast stond was van Ep Huisman. Deze werd door Dina en Jan gekocht. Natuurlijk was het erg wennen voor het jonge gezin, inmiddels was zoon Hendrik-Jan geboren.

Dina vertelt, dat soms alles tegelijk kwam. Ze was net begonnen het kind te voeden en dan moest de brug weer worden opengedraaid. Ze legde het kleine kind maar even op de grond, terwijl kleine Dina maar mee moest naar buiten, achter het hekje kijken naar mama. Zo kon er niets gebeuren. Eigenlijk kon Dina nooit weg. De werktijden waren van 's morgens 05.00 uur tot 's avonds 21.00 uur. Als er één van de ouders jarig was, moesten ze er na 21.00 uur naar toe.

Soms moest ze wel even naar de winkel van Bosman om snel een boodschap te doen. Dan hoorde ze alweer de toeter, die de komst van een schip aankondigde. Mijn vader heeft vaak gezegd: "Kind waor bee toch an begun, want ie moet het wark doen." Dat moest ze, in weer en wind.

Haar man, Jan Beugels, was jachttopziener. In de schuur, die ze van Ep Huisman hadden gekocht, hadden ze een paar koeien, of motten met biggen, of eendaagse kuikens.

Voor sommige schippers duurde het opendraaien van de brug te lang. Ze begonnen dan met turven te gooien. "Gooi maor op," riep Dina dan. Ze kon de turven goed gebruiken als brandstof.

Als de aardappelcampagne was begonnen, kwamen er wel zo'n 60 tot 70 schepen vanuit Zuidoost-Drenthe door het Oranjekanaal varen naar de fabriek in Oranje.

Later werden de werktijden wat veranderd. Dina: "We kregen 's middags een half uur pauze om te eten en we mochten 's avonds eerder stoppen."

In de loop van de jaren werd Jan jachttopziener in Hooghalen. Aan het opendraaien van de brug kwam een eind, toen er een vaste brug werd geplaatst.

Jan Beugels kwam bij de firma Snittjer in de wegenbouw te werken. Dina: "Helaas werd Jan ziek en is veel te vroeg overleden."

Dina Beugels bleef nog acht jaar alleen in het brug-

▲ De verbouwde brugwachterswoning

huis wonen. Ze ging werken bij Thuiszorg en bij vele 'Hiekers' heeft ze wel eens in de huishouding ge-poetst. Dit deed ze van 1972 tot 1990. Toen vond ze het welletjes.

Dina woont nu al weer tien jaar heel rustig in een bejaardenwoning in 'haar' dorp Hijken.

Op de vraag hoe ze terugkijkt op het werken als brugwachster, zegt ze: "Het was een fijne tijd. We moesten hard werken, maar we waren jong en dan kun je alles aan."

▼ Dina Beugels-Boer (rechts) met haar zus, Tinie Boer-Boer, bij de verbouwde brugwachterswoning

DOOR
RIK MARTENA

M aandstaten van de gemeenteontvanger in de schoorsteen

Het artikel 'Herinneringen aan de Markt' in het septembernummer van 2010 van dit tijdschrift leverde een interessante reactie op. De Historische Vereniging kreeg de beschikking over acht oude en bijzonder interessante maandstaten van de gemeenteontvanger van Beilen.

Henk Brink, zoon van Jan Brink en Hennie Brink-Abbing, heeft een map in zijn bezit waarin acht maandstaten uit de financiële administratie van de gemeente Beilen zitten. Hierin staan de inkomsten en de uitgaven van de maanden september,

oktober en november 1859, 1860 en 1861 vermeld. Deze vondst geeft ons een beeld van de financiën van de gemeente Beilen rond 1860 en geeft ook aanleiding aandacht te schenken aan een belangrijk geslacht in de Beiler geschiedenis: de familie Brunsting.

◀ Jan Brink, de vinder van de maandstaten

Hoe kwam Brink aan deze maandstaten? Henk Brink: "Mijn ouders hadden een boerderij op Smalbroek. In de zestiger jaren kreeg mijn vader puin geleverd dat afkomstig was van de afbraak van de boerderij van Jan Brunsting in Beilen. Bij het puin zat een kluisje waaruit die maandstaten tevoorschijn kwamen. Mijn moeder kan er vast meer over vertellen". Hiervoor gaan we naar Hoogeveen en spreken we de nu 89-jarige Hennie Brink-Abbing in haar woning. Tot 1987 woonde zij met haar man in de boerderij op Smalbroek 32. Onder het genot van een kopje thee vertelt ze: "Het zal in 1967 zijn geweest dat we voor erfverharding puin nodig hadden. We hoorden toen dat puin van de boerderij van Jan Brunsting, die men aan het afbreken was, gratis afgehaald kon worden. Die boerderij stond op de hoek van de Markt en de Nassaukade. Mijn man en mijn zoon Harry hebben toen een wagen of drie puin gehaald. Er was een groot stuk puin bij dat ze met moeite op de wagen kregen. Toen het op de

► De boerderij van de familie Brink, Smalbroek 32, waar het puin voor erfafscheiding werd gebruikt.

wagen lag, zagen ze dat het een stuk van de schoorsteen was met daarin een kluisje met dubbele ijzeren deurtjes. De breedte van het kluisje was zo'n 30 centimeter. Mijn man en zoon waren natuurlijk verschrikkelijk nieuwsgierig naar de inhoud en ter plekke hebben zij met het nodige hak- en breekwerk de ijzeren deurtjes geopend. Zij zagen toen tot hun grote verbazing maandstaten liggen van de gemeenteontvanger van de gemeente Beilen uit het jaar 1860. Ook lag er een tekstboekje van een toneelstuk in. Dat toneelstuk ging over een boer en een dienstbode. Het verhaal zat heel raar in elkaar. Jammer genoeg hebben wij dat tekstboekje niet meer. Wij hebben destijds verschillende mensen die maandstaten wel laten zien en zelfs uitgeleend." De herinneringen van Hennie Brink-Abbing brengen ons op de vraag:

"Wie was Jan Brunsting en waarom had juist hij die financiële stukken van de gemeente Beilen in zijn bezit?"

Een goed beginpunt om dit te onderzoeken is het boek *Een wandeling door oud-Beilen* van boekhandelaar, drukker en uitgever van het *Nieuwsblad voor Beilen*, F.C. Kerkhove. In dit boek staat een prachtige foto van de boerderij aan de Markt 12. Naast de foto is wat meer informatie over de familie Brunsting opgenomen. Kerkhove vertelt dat in dit pand Jan Brunsting woonde die behalve boer ook gemeenteontvanger was. Het bleek dat hij in het midden van de negentiende eeuw beschuldigd was van onzorgvuldigheid in zijn boekhouding. Er was op zeker moment een tekort van f. 492,35 in de gemeentekas. Hij werd op non-actief gesteld en later opgevolgd door J.R. Hunze. Het tekort werd aan-

► De boerderijen van de familie Brunsting aan de Markt. Jan Brunsting woonde in de boerderij rechts.

gevuld door een broer van Brunsting. Ook verwijst Kerkhove naar het Nieuwsblad voor Beilen van 1 en 22 september 1967. In deze artikelen geeft de redacteur G.A. de Ridder al een weergave van de maandstaten die gevonden zijn in de schoorsteen. In het Nieuwsblad voor Beilen wordt echter niet geciteerd uit de maandstaten die nu nog in bezit zijn van de familie Brink. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat er meer maandstaten bewaard zijn gebleven.

G.A. de Ridder geeft Brunsting een pluim over zijn nauwgezette boekhouding en in twee artikelen geeft hij de krantenlezer een kijkje in de gemeentelijke financiën van 1860. In de artikelen pikt De Ridder wat krenten uit de pap en merkt op dat in de maand augustus ondermeer aan drankaccijns een bedrag van f. 113,51 ½ in de gemeentekas is binnengekomen en hij schrijft: 'dat alcohol de kurk was, waar Beilen toen financieel op dreef! Waren er toen niet zo'n twintig of dertig 'kroegjes' in ons goede dorp?'

Er was dus in het verleden al het nodige bekend over die maandstaten. Maar lag het wel zo eenvoudig zoals F.C. Kerkhove beschrijft? We gaan op onderzoek uit, geholpen door Henk Vos, die de weg in het gemeentearchief heel goed kent, en lezen bijna alle stukken met de naam Brunsting. Maar we beginnen bij de maandstaten.

De maandstaten van mevrouw Brink-Abbing in detail

De 150 (!) jaar oude maandstaten van de familie Brink hadden behoorlijk geleden door de tand des tijds. Vergeeld, vervuild door roetwater en aangestast door verzuring, papiervisjes of inktvraat. Gelukkig waren de stukken nog heel goed leesbaar. We zullen hierna de ontvangsten en uitgaven uit

de maandstaat van 2 oktober 1860 weer-
geven.

Opvallende ontvangsten zijn de inkomsten voor honden, dranken en wijn. Vooral drank is een enorme inkomenspost voor de gemeente Beilen. In de maand oktober 1860 werd voor deze post een bedrag van f. 103,27½ ontvangen. Over het gehele jaar tot en met oktober was het totaalbedrag f. 741,19½. Wanneer we ook op andere beschikbare maandstaten kijken naar de inkomsten op de post dranken, dan zien we dat deze heel belangrijk is voor de gemeente.

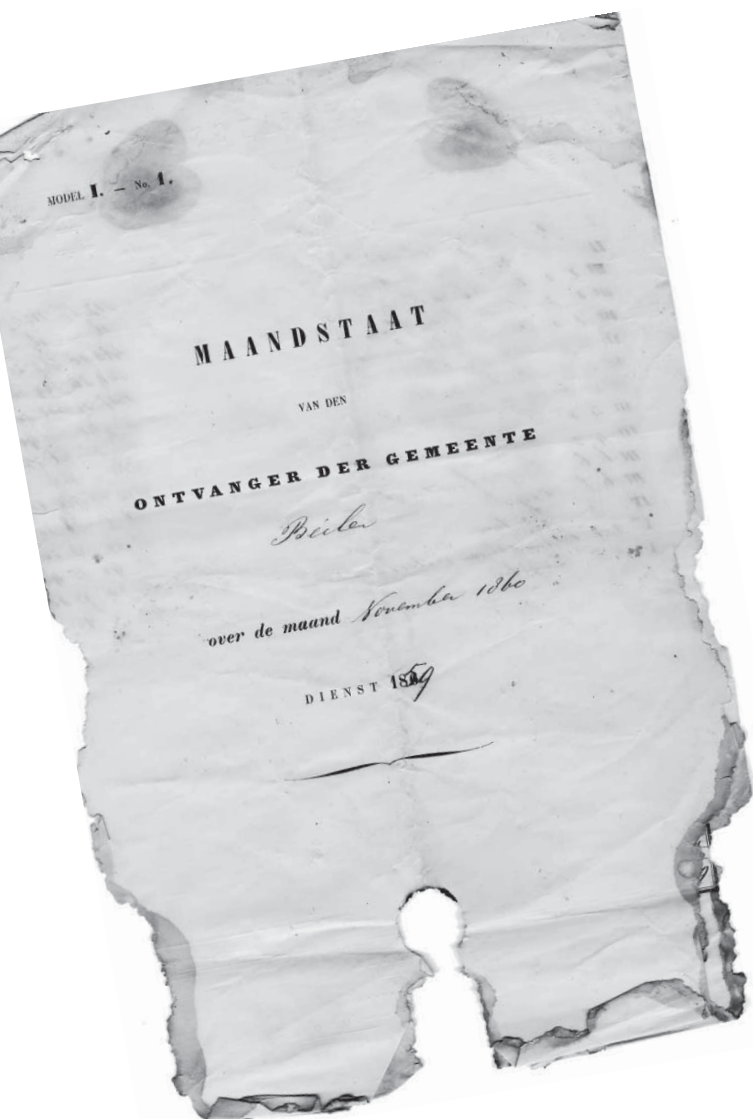
De uitgavenkant van de maandstaat van oktober, dienstjaar 1860, is onder meer interessant, omdat hier de traktementen staan die aan verschillende onderwijzers waren uitbetaald. H. deWeerd ontving voor zijn werk aan de school te Halen in het tweede kwartaal van 1860 een bedrag van f. 18,00. Van A.H. Dikboom, hoofd der school in Beilen, werd verwacht dat hij zijn onderwijsgevend personeel het salaris uitbetaalde. Daarom ontving hij een aanmerkelijk hoger bedrag voor het tweede en derde kwartaal.

De burgemeester ontving voor het derde kwartaal een salaris van f. 100,00. Voor dezelfde periode ontving de gemeentesecretaris een bedrag van f. 75,00. Zeer opmerkelijk is een betaling aan mr. C. Hiddingh van f. 1.000,00 voor de gedeeltelijke aflossing van een schuld en een bedrag van f. 116,66 aan rente.

▼ De Markt in het begin van de 20ste eeuw. Rechts is de heg te zien die de tuin van Brunsting van de Markt scheidde.

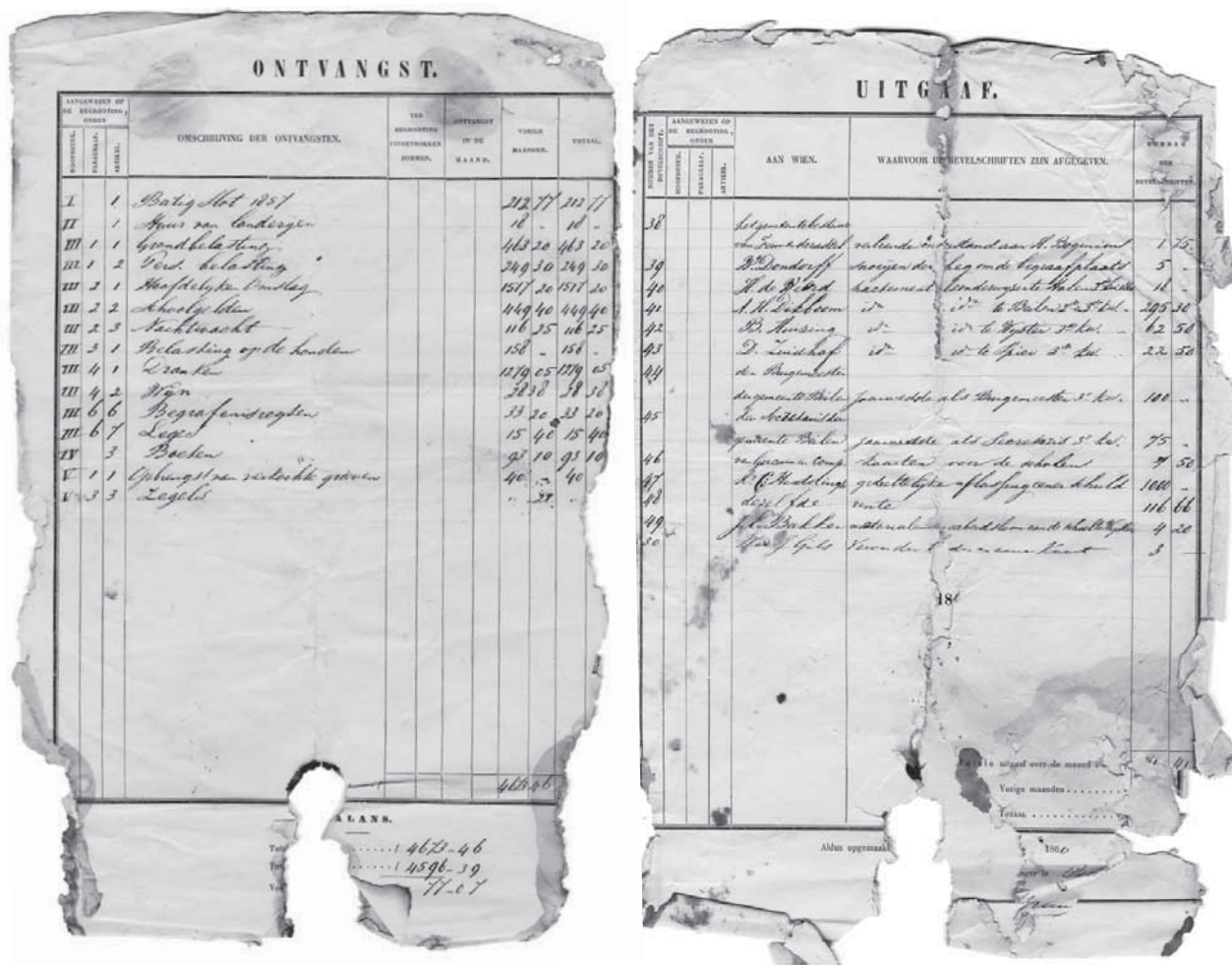

◀ De maandstaten zijn vergeeld, vervuild door roetwater en aangetast door verzuring, papiervisjes of inktvraat.

Een andere maandstaat is ook gedateerd op 2 oktober 1860, maar gaat over het dienstjaar 1859. Vreemd dat op dezelfde datum een maandstaat van zowel het dienstjaar 1859 als van het dienstjaar 1860 is opgemaakt. De hondenbelasting leverde toen een bedrag op van f. 158,00. De dranken waren opnieuw heel interessant voor de gemeente Beilen, maar liefst een bedrag van f. 1.279,05! Deze belasting was dus heel lucratief. We hadden al gezien dat G.A. de Ridder van het Nieuwsblad voor Beilen in 1967 ook had geconstateerd dat alcohol belangrijk was voor de gemeentelijke financiën. De uitgavenkant vertoonde opmerkelijke omschrijvingen en kosten: f. 4,88 voor een aandeel in de kosten voor de kantonale gevangenis te Hoogeveen. Het gezin H. van der Veen ontving f. 9,15 en f. 44,30 aan ondersteuning en P. Kock kreeg een bedrag van f. 4,55 voor inspectie van de straatweg van Assen naar Beilen.

Maandstaat van 2 oktober 1860 - inkomsten

Ontvangst Omschrijving der ontvangsten	Ter begroo- ting uitge- trokken sommen	Ontvangst	Vorige	Totaal
		in de maand	maanden	
Batig slot 1858		-	40,06 ⁵	40,06 ⁵
Grondbelasting		46,81	280,84	327,65
Pers. belasting		25,48	160,20 ⁵	185,68 ⁵
Hoofdelijken omslag		259,63 ⁵	107,75	367,38 ⁵
Schoolgelden		57,00	52,80	109,80
Omslag voor de Nachtwacht		2,15	7,80	9,95
Honden		32,00	19,00	51,00
Dranken		103,27 ⁵	637,92	741,19 ⁵
Wijn		2,11	18,95	21,06
Opbrengst van Prov. subsidie tot den straatweg Assen-Beilen		-	7.604,00	7.604,00
Opbrengst van verkochte granen		-	10,00	10,00
Zegels		-	,21	,21
	[.....].	528,46	8.939,54	9.468,00[.]
Balans				
Totale ontvang	[.....].	9.468,00		
Totale uitgaaf	[.....].	8.562,07 ⁵		
Voordelig saldo	[.....].	905,92 ⁵		

Maandstaat van 2 oktober 1860 - uitgaven

UITGAAF.		
Aan wien	waarvoor de bevelschriften zijn uitgegeven	bedrag der bevelschriften
het gemeentebestuur van Ferwerderadeel	verleende bijstand aan H. Boginicus	1,75
W. Dondorff	snoeijen der heg om de begraafplaats	5,00
H. de Weerd	tractement als onderwijzer te Halen 2 de kw. 1860	18,00
A.H. Dikboom	idem idem te Beilen 2 de en 3de kw.	295,30
B. Huizing	idem idem te Wijster 3de kw.	62,50
D. Zuidhof	idem idem te Spier 3de kw.	22,50
den Burgemeester der gemeente Beilen	Jaarwedde als Burgemeester 3e kw.	100,00
der Secretaris der gemeente Beilen	jaarwedde als Secretaris 3e kw.	75,00
van Gorcum en Comp.	kaarten voor de scholen	7,50
mr. C. Hiddingh	gedeeltelijke aflossing eener schuld	1.000,00
dezelfde	rente	116,66
J.E. Bakker	materialen en arbeidsloon aan de school te Wijster	4,20
Wed. J. Gils	Verven der borden en eener kaart	3,00
	Totale uitgaaf over de maand	[.....] 41
	Vorige maanden.....	[.....]
	Totaal	[.....]
	Aldus opgemaakt [.....] 1860	
	[.....] ager te Bei[...]	

Particuliere geldverstrekkers

Bijzonder interessante uitgavenposten zijn rente en aflossing. We zagen al in de maandstaat van oktober 1860 dat mr. C. Hiddingh f. 1.000,00 had geleend aan de gemeente Beilen en in de maandstaat van november 1860 werd aan nog een andere privépersoon rente betaald. In deze maandstaat werd namelijk Jan Brunsting aan rente van een kapitaal, groot f. 4.800,00 à 4% een bedrag van f. 192,00 betaald en aan dezelfde J. Brunsting werd voor aflossing 'eener schuld' f. 200,00 betaald. In de gehavende maandstaat van oktober 1861 vinden we deze post weer terug. In die maand werd aan Jan Brunsting f. 184,00 rente betaald voor het kapitaal, groot f. 4.600,00 à 4%, gevolgd door een post van f. 200,00 voor aflossing 'eener schuld'. We mogen de conclusie trekken dat de gemeenteontvanger Jan Brunsting en de geldschieder Jan Brunsting één en dezelfde persoon was.

In 1860 had Beilen nog geen bank. Pas in 1904 kreeg Wijster als eerste een boerenleenbank, gevolgd door Beilen in 1906. Landelijk was er voor de gemeenten op het vlak van financiering nog niet veel ontwikkeld. De Nederlandse Credietbank, de latere Bank van Nederlandse Gemeenten werd pas opgericht in 1914. De gemeenten moesten toch aan geld komen en leenden, zoals nu blijkt, van vermogende personen.

Het geslacht Brunsting

De gemeenteontvanger Brunsting had dus twee petten op: beheerder van het gemeentelijke geld en verstreker van geld aan de gemeente Beilen. Kunt u zich de invloed van de gemeenteontvanger op de gemeenteraad voorstellen? Dat het geslacht Brunsting deze invloed probeerde te verzilveren lezen we in het goed gedocumenteerde boek *Gemeente Beilen 1811-1997*, uitgegeven door de Historische Vereniging Gemeente Beilen. In 1878 moet er namelijk een opvolger komen voor burgemeester mr. J. Beckeringh van Loenen, die het burgemeesterschap verruilde voor het ambt van notaris in Beilen. Maar liefst 35 personen solliciteerden naar het burgemeesterschap, onder wie drie inwoners van Beilen. Zo was landbouwer Roelof Timmer een sollicitant, en ook gemeenteontvanger Jan Brunsting was één van hen. Hij kreeg bij de sollicitatie de steun van de Beiler raadsleden. Men vond hem 'flink, eerlijk en een actief persoon'. Niet alleen Timmer, maar ook Jan Brunsting werd door de Commissaris van de Koning afgewezen: Timmer was geheel ongeschikt, terwijl het oordeel over Jan Brunsting wat genuanceerder was. Hij werd niet geheel onbekwaam gevonden, maar hij bezat onvol-

▲ In Hotel Jager (links) in de Brinkstraat werd besloten een Coöperatieve Boerenleenbank op te richten.

doende zelfstandigheid. Hij zou van te veel mensen afhankelijk zijn. Bovendien zou hij de administratie van de gemeentelijke financiën slordig hebben bijgehouden. Daarnaast behoorde hij tot de 'landbouwstand', wat in de ogen van de Commissaris geen aanbeveling was voor het burgemeestersambt. De derde Beiler sollicitant was Johannes Dumon, de zoon van de arts Dumon. Hij was afgestudeerd in de rechtswetenschappen en de Commissaris plaatste hem als nummer één op de aanbevelingslijst. Dumon werd echter niet benoemd. Uiteindelijk werd de nummer twee op de aanbevelingslijst, Willem Carel de Vidal de Saint Germain in 1878 benoemd tot burgemeester van Beilen.

Wie was Jan Brunsting die in 1860 gemeenteontvanger was?

Was hij dezelfde die in 1888 werd ontslagen? De gemeentearchieven en het boek 'Gemeente Beilen 1811-1997' geven meer duidelijkheid. Het blijkt dat maar liefst drie opeenvolgende generaties van het boerengeslacht Brunsting als gemeenteontvanger van Beilen hebben gefungeerd. Dit ambt was voor hen een deeltijdbaan en de werkzaamheden werden kennelijk verricht vanuit de boerderij Markt 12. Een gemeentehuis zoals we nu kennen was er immers niet. Het eerste gemeentehuis werd pas in 1891 in gebruik genomen. Dit verklaart misschien ook de aanwezigheid van de maandstaten in de schoorsteenkluis van de boerderij Markt 12. Mijn aanvankelijke gedachte dat gemeentelijke stukken in de gemeentearchieven behoorden te liggen,

◀ **Burgemeester Willem Carel de Vidal de Saint Germain.** Hij was burgemeester van 1878-1916.

moest ik terugnemen en het vermoeden dat die maandstaten misschien met minder zuivere bedoelingen in de kluis lagen, kon ik al helemaal laten varen, zoals later in het artikel zal blijken.

Gemeenteontvanger Jan (Seubring) Brunsting

Na de Franse tijd was H. Dons de eerste gemeenteontvanger. Om te voorkomen dat de gemeenteontvanger er met de belastinggelden vandoor ging, moest Dons een borgsom betalen. In 1817 stortte hij f. 300,00 in de gemeentekas. Dit bedrag was gebaseerd op de begrotingscijfers van 1817. Jan Hunse uit Beilen werd in 1820 de volgende gemeenteontvanger. Hij moest een borgstelling geven in de vorm van goederen en contanten. In het voorjaar van 1827 werd Hunse ontslagen, wegens een 'slordige en onbehoorlijke boekhouding' ten aanzien van de 'opcenten op wijnen en gedestilleerd'. Het ontslag deed nogal wat stof opwaaien en burgemeester mr. H.C. Carsten stuurde over de affaire een proces-verbaal naar de gemeenteraad. In de plaats van Jan Hunse werd Jan Brunsting als gemeenteontvanger benoemd. Brunsting was geboren op 23 september 1792 als zoon van Jan Jansen Seubring en Wemmechien Jans. Hoe hij aan de naam Brunsting is gekomen heb ik niet kunnen achterhalen. Hij trouwde met Liefje Arends en had volgens de volkstelling van 1830 drie kinderen: Jan van 13, Arend van 8 jaar en Geesje van 10 jaar. Jan (Seubring) Brunsting was gemeenteontvanger van 1827 tot 1852. Naast deze functie had Brunsting ook sinds 24 april 1851 zitting in het 'College van Zetters'. Hij was daarvoor benoemd door mr. J.A.G. de baron De Vos van Steenwijk, de Commissaris des Konings. Op 12 mei 1852 overleed Brunsting.

Het College van Zetters van 's Rijks belastingen bestond sinds de nieuwe belastingwetgeving van minister Gogel van 1806. De zetters (ook wel 'verdelers' genoemd) hadden tot taak het schatten van waarde van het onroerend goed, om vervolgens te bepalen hoeveel belasting hierover betaald zou moeten worden. Iedere zetter was verantwoordelijk voor het schatten van een deel van het grondgebied van een gemeente. Zij hielden daarvan registers bij. De burgemeester was verantwoordelijk voor het bijeenroepen van de zetters. Als landeigenaren of pachters het niet eens waren met de door de zetters uitgebrachte taxatie, konden zij bij de burgemeester in beroep gaan. De zetters werden benoemd door de Commissaris van de Koning op voordracht van de gemeenteraad. Zij hadden zitting voor een periode van vier jaar. Vaak waren raadsleden ook lid van het college van zetters. In de raadsvergadering van 27 augustus 1886 werden door de gemeenteraad vier personen voorgedragen voor twee vacante plaatsen in het College van Zetters van 's Rijks belastingen. Het waren Hendrik Kuiper, koopman te Beilen, Cornelis Oostingh, Hendrik Jan Brunsting (!) en Pieter Rons, allen landbouwer te Beilen.

Gemeenteontvanger Jan Brunsting, de opsteller van de maandstaten

Jan (Seubring) Brunsting werd na zijn dood opgevolgd door zijn zoon Jan Brunsting, geboren op 27 maart 1816 en overleden op 2 juni 1873. Jan Brunsting was getrouwd met Grietje Otten; zij hadden samen zes kinderen: de oudste zoon was Jan Brunsting, geboren op 8 januari 1844 en daarna kwamen achtereenvolgens Hendrik Jan, Geesje, Roelof, Liefje en Marijchje. De maandstaten van het jaar 1860 waarmee dit artikel begon waren waarschijnlijk door deze Jan Brunsting opgemaakt. Brunsting bleef namelijk gemeenteontvanger tot 1867. In zijn ambt als gemeenteontvanger was het voor hem niet onlogisch om, bij gebrek aan een gemeentehuis, deze stukken thuis te bewaren.

Gemeenteontvanger J. Brunsting Jzn.

In 1867 werd de tweede Jan Brunsting met die naam opgevolgd als gemeenteontvanger door zijn zoon, de derde Jan Brunsting in dit artikel. 'Het verslag van den toestand der gemeente Beilen' van het jaar 1867 vermeldt: 'Gedurende den loop van het jaar zijn de volgende veranderingen voorgevallen in het personeel van den raad: In plaats van den heer H. Timmer, die niet weder herkozen is, is

tot lid van den Raad gekozen de heer J. Brunsting te Beilen.'

Jan Brunsting moet als gevolg van zijn toetreding tot de gemeenteraad kennelijk bedanken voor de functie van gemeenteontvanger. In hetzelfde verslag wordt 'in plaats van den heer J. Brunsting, die bedankt had, J. Brunsting Jzn. benoemd tot gemeenteontvanger', zodat de familie Brunsting nu in Beilen wel een heel dikke vinger in de pap kreeg met in dezelfde periode vader Brunsting als raads-lid en zijn zoon als gemeenteontvanger.

Jan Brunsting Jzn. werd in februari 1888 na een langdurige affaire ontslagen als gemeenteontvanger. In het gemeentearchief van Beilen vonden we een brief van de Officier van Justitie te Assen, d.d. 14 maart 1887 waarin de Officier berichtte dat de 'Regtbank bij beschikking van heden heeft geweigerd rechtsingang te verlenen tegen de gemeenteontvanger J. Brunsting, terzake van de feiten, waarvan deze werd verdacht gehouden en waarover een voorlopig onderzoek had plaats gehad'. Brunsting werd buiten vervolging gesteld. Op 24 oktober 1887 gaf Jan Brunsting aan de gemeenteraad te kennen dat hij 'tengevolge verschillende omstandigheden, die zeer gevoelig zijn en op zijn gemoed hebben gewerkt, zich niet meer in staat acht de betrekking van gemeenteontvanger te vervullen'. Hij verzocht de gemeenteraad hem ontslag te verlenen als gemeenteontvanger. Een notitie op dit verzoek geeft aan dat Brunsting op 27 oktober 1887 werd geschorst. Op 12 november 1887 was de lucht nog niet geklaard voor Brunsting, want de voorzitter van de Gedeputeerde Staten van Drenthe deelde aan het College van Burgemeester en Wethouders van Beilen mee dat er bedenkingen waren gerezen tegen de ontvangen begroting en de memorie van toelichting. Daarbij wenste men binnen veertien dagen aanpassing van de begroting.

Wat was er toch aan de hand met Jan Brunsting Jzn?

Het begon in de raadsvergadering van 14 december 1886. De Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben de rekening 'Algemene Huishouding over 1885' niet willen goedkeuren. In die rekening was een in 1881 betaald aandeel van f. 500,00 met het nummer 6 overlegd in plaats van het nummer 24. De notulen van de gemeenteraad van 11 januari 1887 geven nog meer achtergrondinformatie. Deze vergadering stond onder voorzitterschap van burgemeester mr. Vidal de Saint Germain, die in 1878

wedijverde met Jan Brunsting om het burgemeesterschap van Beilen. Vidal de Saint Germain sprak in die vergadering in 1887 zijn verwondering uit over het feit dat de gemeenteontvanger een bedrag van f. 500,00 in de jaarrekening 1885 had verantwoord en daarvoor een bevelschrift had getekend. Maar de burgemeester vond het nog meer bevreemdend dat de gemeenteontvanger in die rekening een reeds in 1881 uitbetaald aandeel had overlegd met het nummer 6, terwijl dat nummer 24 had moeten zijn. De ontboden gemeenteontvanger gaf desgevraagd aan de zaak niet te begrijpen. Wel overlegde hij het register van bevelschriften van 1885 en daaruit bleek de uitgave van f. 500,00 niet. De burgemeester had al meer klachten gekregen, ondermeer over te late betalingen door de gemeenteontvanger, en op 30 december 1886 had hij, samen met wethouder T. Tjabbes, op grond van artikel 116 van de Gemeentewet inzage in de boeken gevraagd.

In het door de gemeenteontvanger voor 'gezien' getekende register 'hoofdelijke omslag van 1886' was een bedrag van ongeveer f. 2.700,00 geboekt. Dit bedrag kwam de burgemeester vreemd voor en hij had een aantal aanslagbiljetten van belasting-schuldigen in Beilen en Eursing ingevorderd waaruit hem was gebleken dat een bedrag van f. 800,00 niet was verantwoord.

Hierna hadden de burgemeester en de wethouder opnieuw een gesprek met de gemeenteontvanger en deze had toen een nieuw aangelegd register 'hoofdelijke omslag, dienst 1886' getoond. Dit register vermeldde een som van meer dan f. 5.000,00. Dit bevreemde de burgemeester, en de ontvanger had geantwoord dat dit zijn register was en dat hij van een aftekening van het register door de burgemeester niets afwist. Ook was 'van zeer goede zijde' de burgemeester een zaak ter ore gekomen, waarbij het vertrouwen in de gemeenteontvanger in een andere kwaliteit in hoge mate was geschokt. De gemeenteraad besloot in een volgende vergadering op de zaak terug te komen. Een week later werd er na een uitwisseling van meningen gestemd over twee opties:

- a. aan J. Brunsting te vragen of hij zijn ontslag als gemeenteontvanger wil indienen.
- b. hem als gemeenteontvanger zonder aanvraag te ontslaan.

Het eerste voorstel werd met zes tegen vier stemmen verworpen, terwijl het tweede voorstel met acht tegen twee stemmen werd verworpen. Jan Brunsting had dus bij de gemeenteraadsleden kennelijk nog wel enig krediet.

256
 geschorst 27 oct 1887
 Aan
 den Raad der gemeente Beilen

Geeft met verschuldigd oem
 eerbied te kennen Jan Brunsting
 gemeenteontvanger te Beilen,
 dat hij, ten gevolge verschillende om-
 standigheden, die xoo gewoely op zijn
 gemoed hebben gewerkt, zich niet meer
 in staat acht de bepakking van
 gemeenteontvanger te vervullen.

Reden waarom hij den Raad
 met voorgen eerbied verzoekt, a.
 dresant zoo spoedig mogelijk
 ontslag te verleenen als ontvan-
 ger der gemeente Beilen

Beilen 24 October 1887
 heden met de
 J. Brunsting

◀ Het ont-
 slagverzoek
 van Jan
 Brunsting
 van 24 ok-
 tober 1887

De gemeenteraad besloot in de vergadering van 14 juli 1887 tot een nieuwe instructie voor de gemeenteontvanger. Zo moest de gemeenteontvanger, wanneer hij meende een betaling te moeten weigeren, terstond schriftelijk de burgemeester en wethouders daarover informeren. Ook moest de ontvanger voortaan elke maand alle uitgaven en ontvangsten, met een nauwkeurige omschrijving en de stand van de kas, naar het college van B. en W. zenden. In de raadsvergadering van 27 oktober 1887 barstte de bom, toen bleek dat er volgens een proces-verbaal op 15 oktober 1887 een tekort was van f. 1.949,13½. Op 24 oktober verzocht de gemeenteontvanger aan de burgemeester proces-verbaal op te maken, waarin geconstateerd werd dat alles in orde was en dat aan Burgemeester en Wethouders het gevorderde bedrag was getoond. B. en W. weigerden dit echter. Jan Brunsting bood de burgemeester daarop zijn ontslag aan.

Jammer genoeg bieden de notulen van de gemeenteraadsvergaderingen te weinig informatie om te reconstrueren wat er zich achter de schermen heeft afgespeeld. Toonden de boeken van Jan Brunsting nu wel of niet een tekort? Feit is wel dat Jan

Brunsting zijn ontslag heeft aangeboden. Ook hierover vond een stemming plaats. De raadsleden waren ook bij deze stemming verdeeld in hun mening: zes stemmen voor en vier tegen. Als tijdelijk gemeenteontvanger werd A. de Boer, gepensioneerd rijksambtenaar uit Beilen, benoemd. Deze benoeming was slechts van korte duur, want De Boer liet in de vergadering van 3 december 1887 weten, dat hij niet langer wenste te fungeren als waarnemend gemeenteontvanger. In zijn plaats werd in een tijdelijk aanstelling Roelof Hunze, landbouwer te Beilen, benoemd.

De notulen van een raadsvergadering van 8 februari 1888 bieden meer duidelijkheid over de boekhouding van Jan Brunsting. In die vergadering kon de burgemeester namelijk mededelen dat de broer van de geschorste gemeenteontvanger hem een bedrag van f. 492,35 ter hand had gesteld. Dit was het bedrag, voor zover men kon nagaan, dat Brunsting door onnauwkeurigheid in de registers aan de gemeente schuldig was geweest. Hierna besloot de gemeenteraad Brunsting te ontslaan. Een paar maanden later, op 21 april 1888 overleed Jan Brunsting, 44 jaar oud.

► Hendrik Jan Brunsting gefotografeerd in de hof voor zijn boerderij aan de Markt. Hendrik Jan Brunsting is de broer van de in 1888 ontslagen gemeenteontvanger Jan Brunsting. Op de achtergrond is café De Veehandel te zien. Deze foto is voor 1923 genomen. In dat jaar werd de grond, waarop Hendrik Jan Brunsting in zijn stoel zit door de gemeente Beilen onteigend en werd het marktplein ingericht, zoals wij dat uit de 20ste eeuw kennen.

Gemeenteontvanger Hunze

In de raadsvergadering van 1 maart 1888 blijkt dat de gemeenteraad zijn huiswerk volgens Gedeputeerde Staten moet overdoen. De instructie voor de gemeenteontvanger, die men op 14 juli nog had aangepast, moest opnieuw worden gewijzigd. In dezelfde vergadering benoemde men een nieuwe gemeenteontvanger. Er waren maar liefst vijftien sollicitanten: twaalf uit de gemeente Beilen en drie van elders. Na stemming bleek, dat Roelof Hunze zeven stemmen had gekregen, H.J. Brunsting - de broer van de ontslagen gemeenteontvanger - drie stemmen en G. Klooster één stem. Achteraf bleek ook Roelof Hunze niet zo'n goede keus te zijn geweest. Hij was een slordige boekhouder en moest in 1909 een kastekort van f. 417,02 uit eigen middelen aanzuiveren!

Het geslacht Brunsting en de Markt in latere jaren

Na het overlijden van Jan Brunsting Jzn. bewoonde zijn drie jaar jongere broer Hendrik Jan met zijn gezin de grote boerderij, Markt 12. Hendrik Jan was getrouwd met Hendrikje Otten en ze hadden één zoon: Jan Brunsting, geboren op 14 juli 1879 en overleden in Assen op 18 oktober 1952. Deze Jan Brunsting, de vierde persoon met die naam in dit artikel, was ongehuwd en eigenaar van de twee naast elkaar gelegen boerderijen: Markt 11 en Markt 12. In de eerste boerderij woonde zijn tante Marijchje Brunsting, geboren op 13 januari 1862, dochter van Jan Brunsting en Grietje Otten. Zij woonde daar totdat in 1942 de Duitsers de boerderij vorderden voor een zestal monteurs die Duitse legervoertuigen repareerden in de nabijgelegen garage van Wiebe Nicolai. Marijchje verhuisde toen naar Markt 12 en trok bij haar neef in. Ze overleed op 14 juni 1952. Marijchje en haar ongehuwde neef Jan Brunsting overleden dus enkele maanden na elkaar.

De boerderijen werden in 1953 door de erfgenamen aan de gemeente Beilen verkocht. In de besloten raadsvergadering van 26 januari 1953 machtigde de gemeenteraad het College van Burgemeester en Wethouders de panden aan te kopen. Drie dagen later vroeg het College aan Gedeputeerde Staten dit machtigingsbesluit goed te keuren. Heel opvallend was de motivering van het verzoek: men had het plan het marktplein te verplaatsen naar de es en na verwerving van de beide panden zal men de beschikking krijgen over een groot complex waardevolle grond. De achter de panden gelegen hofgrond leende zich uitstekend voor verkaveling in bouwterreinen. De panden en verschillende andere percelen grond, gelegen op de Venne, Hengstakker, Weide Maat, Eursingerweide, Kampje en Karnweide, allemaal afkomstig uit de nalatenschap van Jan Brunsting werden door de gemeenteraad in de openbare raadsvergadering van 8 april 1953 aangekocht voor f. 50.713,20. Negen jaar lang werden de boerderijen verhuurd aan verschillende mensen. Veehandelaar Thijs Bos, de families Voorhamm en Oortwijn, Hendrik en Evert Bos en anderen bewoonden Markt 11 en 12.

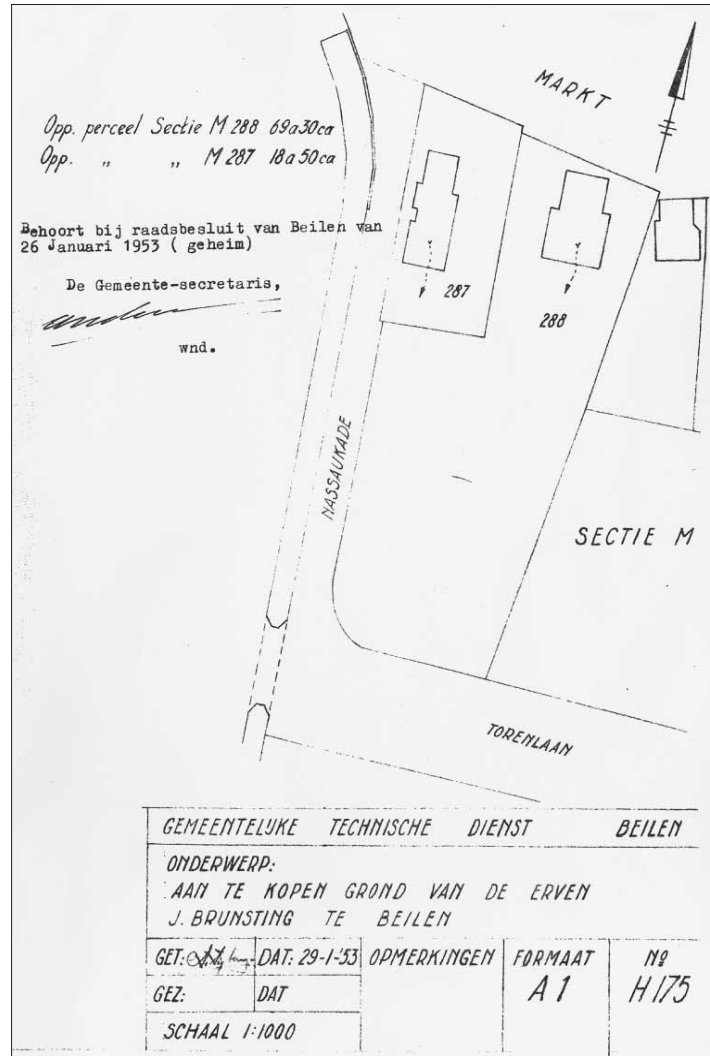

▲ De monumentale eiken staan nog bij de boerderijen van de familie Brunsting. In het land achter de boerderijen is inmiddels het Groene Kruisgebouw gebouwd.

In 1962 meldde Jan Hepping, eigenaar van het verkoopkantoor Zonna te Beilen, zich bij de gemeente Beilen. Hij had interesse in de boerderij Markt 11 en bijbehorende grond. Het gemeentebestuur was genegen mee te werken aan het bouwen van een loods en woningen.

In diezelfde periode uitte de afdeling Monumenten van het Provinciaal Museum van Drenthe haar zorgen: 'de boerderij Markt 12, daterend uit 1796, is zeer belangrijk voor het dorpsbeeld van Beilen en is nog zeer wel te restaureren'. Deze instelling was verder van mening: 'Wanneer eens heel Beilen modern zal zijn herbouwd, zal deze in de kern van de Gemeente ruim liggende boerderij met zijn eikenbosje een zeer fraai historisch dorpsbeeld blijven opleveren, dat de geslachten die na ons komen, in bewondering zal brengen, om nog te zwijgen van de vreemdeling, die dit gebouw zal bezoeken'. Ook gaf men een voorstel voor de nieuwe bestemming van het gebouw: dorps huis, waterschapshuis of expositiezaal. Het slopen van de boerderij en het rooien van eikenbomen zou men ten zeerste betreuen. De naastliggende boerderij vond men van minder belang. Het gevolg was, dat Hepping voorlopig alleen Markt 11 kon aankopen.

De hartenkreet van de afdeling Monumenten was kennelijk aan dovemansoren gericht, want uiteindelijk werden beide boerderijen aan Hepping ver-

kocht en in 1967 gesloopt. Dat het hele verhaal opgerakeld zou worden door het vinden van de gemeentelijke stukken in de schoorsteenkluis door Jan en Harry Brink, heeft niemand kunnen bevroeden.

Archief

Gemeentearchief gemeente Midden-Drenthe

Literatuur

Artikelen uit het Nieuwsblad voor Beilen van 1 en 22 september 1967.

G.J. Dijkstra e.a., Gemeente Beilen, 1811-1997, Beilen, 1997.

F.C. Kerkhove, Een wandeling door oud-Beilen, Beilen 1998.

Boerderij G 256 te Spier (Brinkkampen 2)

Deze bijdrage¹ betreft een reconstructie van de bewonings- resp. eigendoms- geschiedenis van de boerderij die in 1832 het kadastrale nummer G 256 kreeg toe- gewezen. Deze was aanvankelijk eigendom van de familie Van Nuil en is later in be- zit gekomen van de familie De Weerd. De boerderij is thans nog aanwezig en plaatse- lijk bekend als Brinkkampen 2 te Spier.

Inleiding

De primaire gegevens voor het reconstrueren van de bewoningsgeschiedenis van boerderijen zijn te vin- den in de grondbelastingregisters (eerste helft 17de eeuw) en de haardstedenregisters (1691-1694 jaar- lijks, en daarna 1742/44-1804 om de tien jaar). Het is echter in het geval van Spier niet eenvoudig om de haardstedenregisters te doorgronden. In de regel werd in deze registers dezelfde volgorde aangehou- den, doch bij Spier is dit niet altijd het geval geweest. Zo is de volgorde in de jaren 1742-1764 nagenoeg hetzelfde, doch in de periode 1774-1794 duidelijk anders, terwijl die van 1804 opnieuw afwijkend is. De volgorde in het cohier van vaste goederen van 1807 is echter weer gelijk aan die van 1774-1794.

Verder ontbreekt er een 'rode lijn' doordat de meeste boerderijen verpacht werden, eigenerfde bewoners- families waren er bijna niet in Spier. En pachters zijn immers véél minder honkvast dan eigenaar/bewo- ners. Boerderijen bleven veelal honderden jaren ei- gendom van dezelfde familie - waarbij overdracht van bezittingen via vrouwelijke lijn inbegrepen -, soms in mandeligheid, waarbij de familie van de vrouw mede-eigenaar blijft. Wanneer een familie een boerderij verkocht, dan gebeurde dit in de eerste plaats om redenen van financiële aard. Pachters daar-

entegen waren niet gebonden aan de boerderij die zij bewoonden. Bovendien ontbreekt bij verpachting veelal de schakel eigenaar-bewoner. Nauwelijks is vast te stellen welke pachter van welke eigenaar huurde. Daarom dienen om een verantwoorde recon- structie te kunnen maken zo veel mogelijk verschil- lende gegevens ter ondersteuning met elkaar te worden vergeleken. Een belangrijk aspect hierbij is de genealogie van de families die de boerderijen be- woonden dan wel die in eigendom hadden.

17de eeuw

In het begin van de 17de eeuw vinden we een fami- lie Gardinge op dit erf. In 1612 heeft Geerdts Gardinge 18 mud zaailand. In 1630 is hij opgevolgd door Egbert Gardinge die genoemd wordt als meier (pachter) van Schuylinck, en een huishouding van zes personen heeft. Hij procedeert namens zijn vrouw in 1634 te- gen Jacob Oostinck uit Spier om de erfenis van 'par- tijen moeder zaliger'. Kennelijk was hij getrouwd met een zuster van Jacob Oostinck.² In 1640 wordt Egbert nog genoemd te Spier. Het zijn ongetwijfeld zijn nakomelingen die later op Ter Horst bij Beilen wonen.

In 1694 kochten Egbert en Hendrik Roelofs Gardinge het erve Ter Horst, waar zij toen reeds woonden.³

Mogelijk behoort ook de Roelof Gardinge die in 1654 te Bruntinge bij Westerbork woonde als meijer van Roeloff Westebrynge te Grollo tot deze familie.

Periode 1642-1654

In de periode 1642-1654 zijn Jan respectievelijk Willem van Nuil eigenaars van het erf te Spier. Hoe zij daaraan zijn gekomen, door aankoop of door erfenis, is niet bekend (ook is onduidelijk wie Schuylinck was, de eigenaar in 1630).

Jan en Willem van Nuil waren broers, en ook tesamen eigenaar van het erf te Nuil bij Pesse. Dit omvatte in 1642 21 1/2 mud bouwland en 9 1/4 dagmaat hooiland en was daarmee kleiner dan de boerderij te Spier.

In 1642 kregen Jan en Willem ruzie met elkaar om ouderlijke goederen: hun moeder had bij testament Jan begunstigd ten koste van Willem.⁴ Daarna heeft Willem een nieuw huis gebouwd op Nuil, en is Jan in de oude boerderij blijven wonen. Van een officiële splitsing van het erf was echter nog niet direct sprake. Wel staat Jan in 1646 niet langer te boek als eigenaar van de boerderij te Spier, doch zijn broer Willem in zijn plaats. De boerderij te Spier bleef overigens verhuurd. Kennelijk was het erf te Nuil groot genoeg om er twee gezinnen van te laten bestaan, en had men de boerderij te Spier niet nodig voor eigen gebruik. In 1654 is daar Jan Annes als pachter de opvolger van de familie Gardinge.

De grondschattingsregisters uit de jaren 1642-1654 verschaffen gedetailleerd inzicht in de omvang van de boerderijen. Het erf te Spier van de familie Van Nuil bestond in die periode uit ruim 34 mud bouwland (omgerekend naar Groninger maat ongeveer 9 1/2 ha) en ruim 5 dagwerk groenland (ongeveer

▲ Boerenschuren te Wijster in de 18de eeuw. Tekening van Egbert van Driest (1745-1818). (Foto-archief Drents Museum, Assen)

3 1/2 ha). Een gedeelte van het hooiland lag in de marke van Hijken, in de winkelmaat. Het huis was 8 gebinten lang en 28 voet breed. Daarbij kwam nog een schuur van 5 gebinten bij 21 voet. Uit een vergelijkend onderzoek over gegevens uit 1642 blijkt, dat dit erf één van de grote zeven erven te Spier was.

Willem van Nuil had een zoon en een dochter, die respectievelijk de boerderij te Spier en de boerderij te Nuil kregen. Het nageslacht van de dochter en haar man Jan Frericks ten Heuvel zou nog tot 1794 te Nuil blijven wonen. De zoon, Luygien Willems van Nuyl, trouwde bij zijn vrouw in, op haar boerderij te Hesselingen bij Staphorst. Luygien verkocht de boerderij te Spier in 1680 aan Evert Hendricks uit Lhee voor 2800 car.gl.⁵

Evert Hendricks

Evert Hendricks en zijn vrouw Lutgertien Harms woonden te Lhee op een tweepaards bedrijf. Wat betreft hun vermogen behoorden zij echter tot de hoogst aangeslagenen van Dwingelo.⁶ De aankoop van de boerderij te Spier is daarom vermoedelijk een belegging geweest. Voor zover is na te gaan heeft er nooit enig lid van hun familie op gewoond. Tot ver in de 19de eeuw is de boerderij verpacht geweest, en altijd mandelig familiebezit gebleven. Wie de pachter was in de periode 1691-1694 is onbekend.

▲ Kadasterkaart uit 1832. Bij de pijl is de boerderij G256 (Brinkkampen 2) aangegeven.

18de eeuw

Lutgertien Harms, de weduwe van Evert Hendricks, wordt in 1713 nog genoemd als zij een gedeelte in een boerderij te Spier bij executie laat verkopen.⁷ Dit zal vermoedelijk een executie uit hoofde van achterstallige rentebetalingen zijn geweest, en heeft daarom niets te maken met de hier besproken boerderij. De goederen van Evert Hendricks en Lutgertien vererfden op hun dochter Femmigje Everts, die getrouwd was met Gerrit Jans, een zoon van Jan de Weerd uit Drijber.

Landerijen te Spier (op de Holtacker, Kruisacker en Westeracker) die eertijds op naam stonden van Egbert Gardinck werden in de periode 1744-1751 gebruikt door de meijer van Gerrit Jans.⁸ Wie die meijer was, wordt echter niet vermeld.

Uit een reconstructie van de haardstedenregisters kan echter worden geconcludeerd dat het de weduwe van Albert Jans en haar zoon moet zijn geweest. Zij worden verder niet met name genoemd in het register van nieuwgebouwde huizen etc., waaruit opgemaakt kan worden dat men inderdaad pachter was. Daarna zijn achtereenvolgens Claas Alberts pachter in 1754 en Jan Alberts in de periode 1764-1774, gevolgd door een familie Koning in de periode 1784-1804. In vrijwel de gehele 18de eeuw (met uitzondering van 1754) was de boerderij een vierpaardsbedrijf.

19de eeuw

In het cohier van vaste goederen van 1807 staat Leffert Hendriks Barelds te Dwingelo met consorten te boek als eigenaar van boerderij nr. 244 te Spier, groot 31 mud bouwland, 11 7/8 dagwerk groenland, met nog 12 dagwerk onder het waardeel, en 4 dagwerk in de marke van Lhee.

Leffert Barelds was getrouwd met Femmigje Harms de Weerd; de consorten waren andere nakomelingen van Gerrit Jans (de Weerd) en Femmigje Everts.

De mandeligheid van de goederen blijkt uit diverse aangiften van nalatenschappen. Zo liet Gerrit Jans de Weerd, kleinzoon van eerder genoemde Gerrit en Femmigje, in 1830 een 1/10 aandeel in de boerderij te Spier na.⁹ Femmigje Jans de Weerd wed. Doorenbos (een zuster van Gerrit) liet bij haar overlijden in 1846 een 3/40 aandeel in dezelfde boerderij na aan haar dochter Luttien die reeds 1/40 bezat, dus tezamen ook 1/1010. Luttien Doorenbos verkocht voor 1850 waardeel te Spier aan Leffert Barelds.¹¹ Mogelijk betrof deze verkoop niet alleen waardeel, maar haar gehele aandeel in deze boerderij.

Leffert Hendriks Barelds overleed in de nacht van 19 op 20 januari 1855, tot erfgenamen naar de wet nalatende zijn volle zuster Hendrikje en zijn halve broer en zuster Bareld en Jantje. Bij testament van 3 januari 1854 voor notaris mr. W.O. Servatius verleden werd het vruchtgebruik toegekend aan de weduwe Femmigje Harms de Weerd en werden Bareld en Jantje onder enkele voorwaarden tot enige erfgenamen benoemd. Tot de nalatenschap behoorde onder meer 3/10 in een boerenplaats te Spier groot 56 bunder 47 roeden 55 ellen, 1 waardeel, geschat op 4500 gulden voor het 3/10 gedeelte.¹²

Femmigje Harms de Weerd overleed op 21 juni 1863.

Zij had bij testament op 30 november 1858 verleden voor notaris mr. W.O. Servatius benoemd tot haar enige en universele erfgename haar in de 5de graad aan haar verwante nicht Fransina Jacobs Wiltinge.¹³ Fransina Wiltinge was een kleindochter van Grietje Gerrits (de Weerd), en was getrouwd met Jan Alberts Mulder, een lid van de Wijsterse familie Mulder. Diens moeder was overigens Hendrikje Nijens, mede-eigenaresse van twee boerderijen te Spier, waarvan er één gelegen was naast de boerderij van De Weerd. Bij zijn overlijden in 1857 liet Jan Mulder onder meer een 17/40 aandeel in de boerderij G 256 te Spier na.¹⁴ Dus nog voordat het aandeel van Femmigje de Weerd kwam te vervallen.

▲ Boerderij G256 (Brinkkampen 2) te Spier

In 1881 staat Kornelis Frederik Mulder, schoonzoon van Jan Mulder en Fransina Wiltinge, met consorten te boek als eigenaar van boerderij G 256 te Spier.

Hoewel niet geheel achterhaald is wie wanneer hoeveel aandelen bezat, is uit het voorgaande niettemin duidelijk geworden dat de boerderij G 256 te Spier meer dan 200 jaar lang mandelig bezit geweest is tussen verschillende takken van één en dezelfde familie. Daarbij is de boerderij continu verpacht geweest.

Chronologisch overzicht eigenaren resp. bewoners van boerderij G256

17de eeuw

- 1612 Geerdt Gardinge, 18 mud bezaaid land
- 1630 Egbert Gardinge, meijer van Schuylinck, op 3.000 dalers, huishouding van 6 personen
- 1640 Egbert Gardinck 35 mud bezaaid land
- 1642 Jan Nuyl eygenaer van Gardinge (Gardinge nu Jan ten Nuyl) 34 mud 2 schat bouwland, 5 dagwerk groenland, 1/2 bourrije, totaal getaxeerd op 6.760 Carolus guldens.
- 1646 Jan Gerdinge meyer van Willem ten Nuyl, 34 mud 2 schat bouwland, 2 5/8 dagwerk hooiland in Spieringer marke, 3/4 dagwerk in de winckelmaet in Hijken, 3/4 dagwerk koeland, een volle bourrije, totale taxatie 4.953 Carolus guldens.
- 1646 Jan Nuyl eygenaer van Gardinge, huis 8 gebinten, 28 voet, schuur 5 gebinten, 21 voet
- 1654 Jan Annes meijer [op Gardinge] van Willem te Nuyl, 34 mud 2 schat bouwland, 5 dagmaat hooiland, een volle bourrije, totaal 5.326 Carolus guldens.
- 1680 'de rendant heeft ontfangen volgens angevinge van 9 mei 1680 ontfangen op den 12 februari 1682 wegens Luichien Willems tot Hesseling in Overijssel de sijn erve tot Spyr op ... aan Evert Hendricks t'Lhee voor 2.800 Carolus guldens heeft verkoft de somma van 28-0-0 sijnde de helfte van de 50e penning'.¹⁵

18de eeuw

- 1742 Albert Jans wedu. 4 paarden
- 1744 landerijen (op de holtacker, kruisacker, westeracker) die eertijds op naam stonden van Egbert Gardinck worden (1744-1751) gebruikt door de mejer van Gerrit Jans
- 1754 Claas Alberts 3 paarden
- 1764 Jan Alberts 4 paarden
- 1774 Jan Alberts vol huis 4 paarden
- 1784 Jan Keuning 4 paarden
- 1794 Jacob Keunink 4 paarden
- 1797 Jacob Jans, 53, boer, wednr., nr.227, met Hendrik Willems, 24, knecht

19de eeuw

- 1804 Jacob Koning 4 paarden
- 1807 Leffert Hendriks Barelds te Dwingelo en cons., eigenaar nr. 244, groot 31 mud bouwland, 11 7/8 dagwerk groenland, nog 12 dagwerk onder het waardeel, en 4 dagwerk in de marke van Lhee
- 1832 Leffert Barels te Dwingelo eigenaar G 256
- 1880 Kornelis Mulder c.s. Eemster eigenaar G 256

20ste eeuw

- 1907 Jacob Beugel, e.v. Johanna Mulder
- 1914 Jacob en Jan Beugel
- 1921 Jan Beugel, e.v. Johanna Mulder
- 1925 Gekocht door Jacob Siebring
- 1930 Jan Dolfing (pachter) e.v. Jantje Wolters
- 1937 H. Bouwman (pachter). e.v. Beertje Strijk
- 1937 R. Denneboom te Beilen verkoopt de boerderij aan H. Bouwman, e.v. Beertje Strijk
- 1960 Gekocht door Sent Waninge (schoonzoon H. Bouwman), e.v. Grietje Bouwman
- 2008 Gekocht door Harry Waninge, e.v. Ugiene Wiechers, van zijn ouders

Noten

- 1 H. Koops van 't Jagt te Amsterdam deed zijn onderzoek in 1998. Hij maakte daarbij gebruik van G.J. Dijkstra en M.A.W. Gerding (red.), Geschiedenis van Spier. 1989. Voor de periode voor 1784 kwam hij tot andere bewoners dan de auteurs van genoemd boek.
H. Koops van 't Jagt overleed in 2007.
- 2 RAD, Etstoel 14 deel 9 fol. 65, winterlotting 1634.
- 3 RAD, OSA 1785 copie blz. 512.
- 4 RAD, Etstoel 14 deel 11 fol.205 winterlotting 1643.
- 5 RAD, OSA 1785 copie blz.5.
- 6 RAD, OSA 818, goedschattingsregisters.
- 7 RAD, Etstoel 14, deel 39 fol. 39, 1713.
- 8 RAD, OSA 858, register van sedert 1654 nieuw ge-
bouwde huizen en nieuw aangemaakte landerijen.
- 9 RAD, Memories van successie, Ontvanger te Meppel, cassette 87.
- 10 RAD, Memories van successie, Ontvanger te Meppel, cassette 109.
- 11 G.J.Dijkstra en M.A.W. Gerding (red.), Geschiedenis van Spier, 1989, pag. 72.
- 12 RAD, Memories van successie, Ontvanger te Meppel, cassette 114.
- 13 RAD, Memories van successie, Ontvanger te Meppel, cassette 118.
- 14 RAD, Memories van successie, Ontvanger te Meppel, cassette 115.
- 15 RAD, OSA 1785 copie blz. 5.

Beileroord en de Tweede Wereldoorlog 1939-1945

DOOR
G.H. KAMPHUIS

Aan het eind van de dertiger jaren van de vorige eeuw begon de toenmalige economische crisis te verflauwen. Het werkeloosheidscijfer daalde en er gingen minder zaken failliet. De hoop op betere tijden gloorde, maar intussen werd bij Hooghalen gewerkt aan een kamp voor joodse vluchtelingen. De oorlog dreigde. Op 1 september 1939 werd Polen overvallen door Duitse troepen; twee dagen later brak de wereldbrand uit!

Gezinsverpleging in oorlogstijd

Onder druk van de naderende Tweede Wereldoorlog begonnen de prijzen te stijgen. Desondanks wist Beileroord de balans tussen inkomsten en uitgaven goed in evenwicht te houden en over het jaar 1939 zelfs een bescheiden exploitatie-overschot te boeken. De salarissen van het personeel werden verhoogd en zo ook de kostgelden voor de gezinnen.

Nog steeds vertoonde het aantal patiënten in de gezinsverpleging een opgaande lijn. In 1939 verbleven 285 verpleegden in 140 gezinnen en in 1940 steeg hun aantal zelfs nog even tot 318 verpleegden. Als gevolg van oorlog en bezetting zou daarna echter een daling inzetten: 315 verpleegden in 1941, 281 in 1942, 246 in 1943, 207 aan het eind van 1944 en tenslotte een dieptepunt van 169 in 1945.

In een aantal gevallen werden mensen vanuit de gezinsverpleging overgeplaatst naar een inrichting elders of ze keerden terug naar de eigen familiekring. Anderen werden vanuit het gezin teruggeplaatst naar de centrale inrichting. Dit betekende natuurlijk dat de druk op het hoofdgebouw van Beileroord en op de open afdeling Rustoord enorm toenam. In 1944 waren ruim 115 patiënten op die afdelingen opgenomen, terwijl ze voor hooguit 86 bedoeld waren. De bedden

moesten noodgedwongen pal aan elkaar worden geschoven.

Onvolledige verslagen

Toen P. van der Esch destijds het jubileumboek *Beileroord 1922-1972* schreef, stuitte hij wat betreft de oorlogsperiode op een manco. Hij constateerde dat in die jaren de bestuursvergaderingen slechts sporadisch plaats vonden en dat de verslagen daarvan zeer onvolledig waren: 'niet alle aanwezig, - niet alles vermeldend'. Het bestuur werkte zo onopvallend mogelijk en vacatures werden niet ingevuld om te voorkomen dat nazi-vriendelijke figuren de vrijgekomen zetels zouden innemen (slechts éénmaal werd een 'nebenambtliche bestuursraad' aangesteld).

Bij de voorbereiding van een paragraaf van het boek *Gemeente Beilen 1940-1945, deel 1* bleek opnieuw hoe weinig is vastgelegd over Beileroord in oorlogstijd. Toch lukte het in overleg met enkele oud-personeelsleden nog het een en ander te noteren. De neerslag daarvan is in genoemd boek te vinden, terwijl hieronder ook iets volgt.

De oorlog wordt voelbaar

Op 10 mei 1940 rond twee uur 's middags verschenen

▲ Het personeel van Beileroord in het begin van de oorlog.
 Bovenste rij, vanaf links: Broeder Huizing, Jan Schoemaker, Jan Doedens, broeder Visser, H. Weima, G. Blomsma en schilder W. Dondorff.
 Tweede rij van boven, vanaf links: Titie Veldhuis, Lammie Stokvis, Geertje Boer, zuster Heidema, onbekend, Dien Ubbels en zuster Antje de Lange.
 Derde rij van boven, vanaf links: H. Schreuder, A. Weerts, Annie Kleine, keukenhoofd Zoutman, Gé Steenge, Mimie Hoogeboom, dr. W. Hemmes, M. Kooistra, Griet Bruins, Jennie Schuring, Sien Veldhuis, Gerard Etten, Jan Heeling en Bé Oosting.
 Vierde rij van boven, vanaf links: broeder Bruinsma, hoofdzuster Willie Kamps, dr. L.J. Hut, hoofdzuster Renske Hulst, directrice M.J.J. van Eenennaam, hoofdzuster Marchien Stevens, De Noord (hoofd naaikamer), dr. J.G. Lenselink en L. van der Vegt.
 Onderste rij, vanaf links: Hillie Bos, Pietje Smit, Lennie Visser, Riek Siegers, Meisner, Martha Schepers, juffrouw Knorren en broeder Cornelis Boer.

Duitse militairen kortdurend op het inrichtingsterrein als een concreet signaal dat ook voor Beileroord de bezetting was begonnen.

En verder...? In het begin leek het leven van alledag gewoon door te gaan. Natuurlijk waren er lastige dingen. Verduisteringsvoorschriften moesten strikt nageleefd worden, het uur van thuiskomst van de gezinsverpleegden varieerde per dag, afhankelijk van de zonsondergang in verband met diezelfde verduistering, verjaardagen van het koninklijk huis moesten ongevierd voorbijgaan. Maar ach, daarmee viel wel te leven en menigeen kon hopen, 'dat het allemaal wel wat mee zou vallen'. Zo kon bijvoorbeeld in 1941 een joodse godsdienstleraar nog zijn taak in Beileroord vervullen. Van een werkelijk voedseltekort was geen sprake; het eigen landbouwbedrijf en de varkensschuur leverden een welkome aanvulling op de

rantsoenen. Toch begonnen de distributiemaatregelen te knellen. Brood, koffie en thee, margarine, kaas en eieren, schoeisel, kleding etc. kwamen in een snel tempo op de bon. Het gedoe met alle distributiebonnen en toewijzingen veroorzaakte zoveel rompslomp dat de administratie een extra personeelslid moest aanstellen.

Geleidelijk nam de nood toe. Het tekort aan brandstoffen maakte bijvoorbeeld dat de temperaturen op de verpleegafdelingen te laag bleven. Dit liet zich des te erger voelen doordat onder andere de oorlogswinter van 1940-1941 erg streng was. De patiënten hadden het ronduit te koud.

Het (korte!) jaarverslag over 1943 getuigt van de moeilijkheden waarmee Beileroord in dat jaar te maken kreeg. De steeds toenemende schaarste en prijsstijgingen van goederen en materiaal, het vorderen van

manlijk personeel voor de Duitse arbeidsinzet, de mindere geneigdheid van de gezinnen om patiënten in huis te nemen en het tekort aan vrouwelijk dienstpersoneel. Bovendien dreigde nog meer ellende, namelijk de '...evacuatie van bevolking van elders naar Beilen, waarbij de inwoners hier dus gedwongen worden om burgers uit andere delen van het land onderdak te geven'. Daardoor zou de gezinsverpleging praktisch onmogelijk worden. En waar moesten de patiënten dan blijven? Gelukkig kon deze dreiging via de Inspectie van de Volksgezondheid en de toen opererende Evacuatiecommissaris worden afgewend. Intussen week een aantal mannelijke personeelsleden wel uit naar veiliger plaatsen; ze doken onder om te ontkomen aan de Arbeitseinsatz in Duitsland.

Tegenstellingen

Tijdens de oorlog ontstonden in de samenleving wrange verschillen: NSB'ers en goede vaderlanders, verraders en verzetsmensen, vervolgers en vervolgd. Ook in een kleine maatschappij als Beileroord deed zich een dergelijke tegenstelling voor, want wat te denken van de combinatie van joodse patiënten en een nationaal-socialistische geneesheer in de persoon van J.G. Lenselink?

In januari 1941 was men in Beilen begonnen met de verplichte registratie van joden en ook de directie van Beileroord ontkwam niet aan deze maatregel. Aan het begin van de oorlog werden hier nog zestien joodse patiënten verpleegd, maar in de periode daarna daalde hun aantal enigszins. In de nacht van 2 op 3 oktober 1942 werden bij de razzia in Beilen negen patiënten weggevoerd, ondanks de bezwaren van geneesheer-directeur Hemmes en van de inspecteur voor het Krankzinnigenwezen Audier te Assen. In het

boek *Gemeente Beilen 1940-1945, deel 1* is sprake van tien slachtoffers; over één patiënt is wat onduidelijkheid.

Een paar maanden voor deze tragedie had dr. J.G. Lenselink, toentertijd tweede geneesheer, een ontslag-aanvraag ingediend. Van hem was algemeen bekend dat hij aanhanger was van het nationaal-socialisme; hij wilde op korte termijn in Duitse dienst treden. Dokter Lenselink hield zich niet aan de geldende opzegtermijn, maar het bestuur van Beileroord liet hem zonder protest gaan. Eind juli 1942 nam hij afscheid van zijn NSB-kameraden en vertrok een paar dagen later naar het Oostfront om daar als SS-Obersturmführer deel uit te maken van een ambulance-eenheid. Volgens een rouwadvertentie overleed hij op 24 oktober 1942 in Agram (Zagreb).

In zijn Beileroordperiode had dokter Lenselink uiteraard met de joodse patiënten te maken. Eén van hen was volgens Lenselink een 'twijfelgeval'. In het kader van de registratiemaatregelen liet hij althans weten, dat het hem niet duidelijk was of de betreffende vrouw al dan niet van joodse afkomst was. Kennelijk traineerde hij de zaak in het belang van de patiënte, ondanks zijn nazi-ideologie, zodat tenslotte van hogerhand op scherpe toon om zekerheid werd gevraagd die in een enkel fataal regeltje door de familie werd gegeven: 'Zij heeft vier joodse grootouders'. In de oorlog was niet iedereen goed of fout, wit of zwart, - velen waren grijs. Mogelijk had ook dokter Lenselink zijn grijze kanten.

Een rampjaar

Het jaar 1944 werd voor Beileroord het rampjaar, schreef geneesheer-directeur Hemmes na de bevrijding in zijn verslag over de laatste oorlogsperiode. Al in de maand januari werden het sportterrein, pal ten oosten van de spoorlijn, en het bijbehorende kleedkamergebouw door de Luftwaffe gevorderd. Veel ingrijpender was de vordering van Rustoord in september, vlak na Dolle Dinsdag, ten behoeve van een zogenaamde Rüstungsinspektion, een instantie die belast was met logistiek en voorraadbeheer. Patiënten en personeelsleden moesten in het hoofdgebouw worden gepropt, terwijl een groot deel van de inventaris op last van de Duitsers in Rustoord achterbleef, inclusief zo'n 35 bedden. Nog geen maand later was de

◀ Dr. W. Hemmes, geneesheer-directeur van Beileroord van 16 januari 1933 tot aan zijn overlijden op 30 juli 1947. Hij leidde de Stichting gedurende de moeilijke oorlogsjaren.

woning van dokter Hemmes zelf aan de beurt en moest ook hij een deel van de inventaris achterlaten en op korte termijn verhuizen naar Linthorst Homanweg 15. De ellende was compleet toen op 19 oktober heel Beileroord met alle bijgebouwen werd opgeëist als 'Lazarett' (ziekenhuis) voor de Duitse militairen. Persoonlijke bezittingen van de patiënten mochten worden meegenomen, evenals medicijnen en voedsel, maar ook nu moest al het andere achterblijven. De patiënten gingen naar Licht en Kracht in Assen, waar ze in allerlei gebouwen onderdak vonden. Het transport daarheen gebeurde met autobussen van de destijds bekende Organisation Todt.

De eerste nacht in Assen moest men zich behelpen met stromatrasen op de kale vloer, maar gelukkig konden de patiënten slapen onder dekens die het personeel, strijdig met het bevel van de Duitsers, toch nog hadden meegesmokkeld. Dankzij het evacuatie-commissariaat kwamen een dag later houten bedden, terwijl ook meer geblokkeerde dekens werden vrijgegeven. Het ritme van het dagelijks inrichtingsleven werd zo goed mogelijk hervat, ook door enkele personeelsleden die in deze toch weinig overzichtelijke situatie een onderduikgelegenheid vonden. Hoewel de Duitsers vrijwel geheel Beileroord in beslag hadden genomen, mocht men gebruik blijven maken van de tuinen en de landbouwgrond; groenten en aardappels werden per paard en wagen naar Assen vervoerd, zodat de voedselvoorziening voor de patiënten enigszins op peil bleef.

In Beilen zelf waren ruim 230 gezinsverpleegden achtergebleven. Ondanks de dagelijks terugkerende problemen met het eten, de verwarming en bewassing zetten 100 gezinnen hun werk voort. Overdag werd met het nodige kunst- en vliegwerk het programma van de arbeidstherapie draaiende gehouden op allerlei plaatsten in het dorp. De landploeg vond een basis in een garagebedrijf, de naaikamer met vrouwelijke patiënten verhuisde naar een ruimte achter de gereformeerde kerk (toen in de Hekstraat), weer een andere groep verpleegden kreeg onderdak in een winkelruimte, enzovoort. Materialen en inventarisstukken werden opgeslagen in de schuren van een paar hout-handels-bouwbedrijven.

Bevrijding

Op 12 april 1945 werd Beilen bevrijd en een dag later volgde Assen. Echter, dat betekende niet dat de patiënten konden terugkeren naar Beileroord. De gebouwen hadden veel glasschade opgelopen door naburige bominslagen; de keukenschousteen was door een granaat geraakt en gedeeltelijk door het dak daaronder gevallen. Alles wat niet spijkervast zat, was ver-

▲ In de zomer van 1945 werd alle door de Duitsers achtergelaten rommel opgeruimd en begraven. Alleen dit drinkkannetje, gebruikt in het Lazaret, met hakenkruis op de onderzijde bleef toevallig bewaard.

dwenen. Houtwerk was weggebroken, vloeren waren geruïneerd, verwarmingsketels totaal verwaarloosd, geen deurslot deed het meer. In datgene wat nog restte streken bovendien nog twee Canadese veldhospitals neer die daar tot 31 mei 1945 bleven. Alles zag er vies, uitgewoond en desolaat uit. Het zou nog maanden duren voordat de hele psychiatrische inrichting weer in gebruik kon worden genomen.

Geraadpleegd

G.M.E. Braker, *Kroniek van de oorlogsjaren 1940-1945 in de Gemeente Beilen*, Beilen 1995.

Directie-archief van het voormalige Psychiatrische Ziekenhuis Beileroord te Beilen.

G.J. Dijkstra e.a., *Gemeente Beilen 1940-1945 deel I*, Beilen 1999.

P. van den Esch, *Beileroord 1922-1972, vijftig jaar gezinsverpleging*, Beilen 1972.

Jaarverslagen van de Stichting Beileroord over de jaren 1940-1945.

G.H. Kamphuis, 'Beileroord 1940-1942; het lot van de joodse patiënten', in: *Tijdschrift Historische Vereniging Gemeente Beilen*, oktober 1999.

B. Oosting, *aanvullende informatie m.n. over de periode in Assen.*

DOOR
GERBEN DIJKSTRA EN HENK VOS

Obersturmführer J.G. Lenselink

Eind 1938 kwam dr. J.G. Lenselink uit Amsterdam in Beilen bij de Stichting Beileroord als psychiater. Hij verdiende hier een royaal salaris en stond bekend als een bekwaam arts.

Op dinsdag 21 juli 1942 nam het vendel Westerbork van de Weerbaarheidsafdeling (WA) (ban 11 - heerban 11) in Beilen afscheid van J.G. Lenselink, de

scheidende commandant, die als frontarts van het Vrijwilligers Legioen Nederland naar Rusland zou vertrekken. Voorafgaand aan dit afscheid werd door de WA nog een oefening gehouden, die afgesloten werd met een mars.

Na afloop van de mars nam de bancommandant, tevens waarnemend heercommandant, een inspectie van het vendel af. De inspectie werd gehouden midden in het dorp in de Brinkstraat onder grote publieke belangstelling. Na afloop hiervan begaven de weermannen zich naar de hotelzaal van een NSB-kameraad, alwaar te zien was, dat men nu niet alleen voor een oefening gekomen was, maar ook 'um ev'n bimekaor te weez'n'.

De afscheidnemende kameraad gaf zijn laatste vormingsles. Velen waren geboeid door zijn wijze van lesgeven. Een wachtmeester bood hem namens alle kameraden een sigarettenkoker als aandenken aan. Nadat er enkele kameraadschappelijke liederen waren gezongen, werd hij door de onderbanleider toegesproken. Hij stelde de kameraad als voorbeeld voor allen. Hij stond altijd klaar voor zijn mannen. Hij liet een gemakkelijke en goedbetaalde betrekking achter voor een ongewis avontuur.¹

Nederlandse SS

In september 1940 werd de Nederlandse SS opgericht. Twee jaar later kreeg het de naam die zijn

▲ Generaal Hendrik Alexander Seyffardt (Breda, 1 november 1872 - Den Haag, 6 februari 1943) neemt afscheid van Nederlandse Legioensvrijwilligers voor hun vertrek naar het Oostfront. Seyffardt was een Nederlands generaal. Tijdens de Tweede Wereldoorlog collaboreerde hij met de Duitsers als boegbeeld van het Nederlandsch Legioen, een onderdeel van de Waffen-SS dat aan het Oostfront werd ingezet.

werkelijke functie weergaf: Germaanse SS. Het was geen onderdeel van Musserts NSB, zoals die het graag zou hebben gezien, maar een legeronderdeel van een Grootgermaans rijk.²

SS-ers namen als oostfrontvrijwilligers deel aan de strijd tegen Rusland. Daarbij vielen twee groepen te onderscheiden. In de Waffen-SS, Standarte Westland, kwamen de meer SS-gezinden. Zij gaven over het algemeen af op de NSB en dachten in Grootgermaanse termen. De NSB-getrouwen vond men meer in een tweede groep Oostfrontstrijders terug: het Vrijwilligers Legioen Nederland, dat enkele weken na het begin van de Duitse invasie in Rusland in juli 1941 werd opgericht.

Lenselink maakte deel uit van het Vrijwilligers Legioen Nederland.

Voor het vechten aan het Oostfront was overigens weinig belangstelling. In de Standarte Westland en het Vrijwilligers Legioen vochten samen ongeveer 17.000-20.000 Nederlanders. Hiervan had nog niet de helft binding met nationaal-socialistische instellingen: 4.000 WA-mannen en 3.000 SS-ers. Het

Nederlandse leger bestond, ter vergelijking, in 1940 uit 300.000 man. De genoemde cijfers zijn van L. de Jong. Anderen komen tot hogere aantallen. Zo noemde S. van der Zee in zijn boek *Voor Führer, volk en vaderland* een aantal van 35.000 tot 40.000. Duitsers kwamen volgens hem tot nog hogere aantallen: 70.000.³

Grafenwöhr

In april 1943 werd het Vrijwilligers Legioen Nederland van het front teruggetrokken en naar Truppenübungplatz Grafenwöhr in Noord-Beieren getransporteerd. Onder de SS'ers bevond zich SS-Obersturmführer Lenselink, die als legerarts actief was.

In Grafenwöhr werd het Vrijwilligers Legioen Nederland, net als de andere Germaanse legioenen gereorganiseerd en vervolgens officieel opgeheven. De voormalige Germaanse Legioenen zouden namelijk de kern gaan vormen van het nieuwe III. (germanisches) SS-Panzerkorps. De Scandinavische vrijwilligers werden over het algemeen opgenomen in de 11.SS-Frw. Pz. Gr. Division 'Nordland' en de Nederlanders kregen een 'eigen' gemotoriseerde Brigade, de 4.SS-Frw. Pz. Gr. Brigade 'Nederland'. Deze kersverse eenheid van de Waffen-SS kreeg bovendien de beschikking over een eigen veldhospitaal: SS-Feldlazarett Freiwilligen Legion 'Nederland' (vanaf februari 1944: SS-Lazarett 'Niederländische Ambulanz').

De voormalige legionairs, versterkt met nieuwe Nederlandse vrijwilligers en Volksdeutsche rekruten uit ondermeer Roemenië, werden begin september 1943 als onderdeel van het III. (germanisches) SS-Panzerkorps per trein naar Kroatië ver-

J.G. Lenselink

plaatst waar het Korps voorbereid zou moeten worden op de inzet aan het Oostfront. De Brigade 'Nederland' werd rond Oroslavje en Donja Stubica net boven Agram (Zagreb) ingekwartierd. Eén van de eerste taken was de ontwapening van Italiaanse eenheden die na de oproep van Maarschalk Badoglio de wapens hadden neergelegd en zich aan geallieerde zijde hadden geschaard.

Een andere belangrijke taak bestond uit het beveiligen en openhouden van belangrijke (spoor-)wegen van en naar Agram. In Kroatië woedde een hevige partizanenoorlog waarbij de Duitse strijdkrachten door hinderlagen, de vernietiging van in-

▼ Lenselink woonde in de Asserstraat op huisnummer 31 (de woning links).

frastructuur, etc. gevoelige verliezen leden. Het was dan ook bijna vanzelfsprekend dat het aanwezige III. (germanisches) SS-Panzerkorps werd ingezet in de jacht op de lieden die hiervoor verantwoordelijk waren, de partizanen van Tito. Deze guerrillaoorlog bracht de meest verschrikkelijke eigenschappen van de mens naar boven. In een niets ontziende strijd brachten beide partijen gevangengenomen vijanden vrijwel structureel om het leven. Het was onvermijdelijk dat ook de Nederlandse vrijwilligers in het plegen van deze gruwelijkheden werden meegezogen. Een naoorlogse uitspraak van een Nederlandse vrijwilliger illustreert dit treffend: 'als die partizanen werkelijk gesnapt werden ... dan konden ze rekenen op de hoogste boom'.⁴

Zelfmoord

Ruim een jaar was hij in de rang van SS-Obersturmführer (eerste luitenant) als legerarts actief. Op 24 oktober 1943 pleegde SS-Obersturmführer Lenselink zelfmoord. Op deze dag had hij van zijn afdelingscommandant de mededeling gekregen, dat hij in onderzoekshechtenis zou worden genomen. Hij zou verschillende soldaten van de SS Pantzer Jäger Abteilung 14 op onzedelijke wijze hebben benaderd. Nadat hij de aanklacht had gehoord, werd hem opdracht gegeven zijn koffer in te pakken. Hierbij werd hem de gelegenheid 'geboden' om zijn pistool te pakken. Met zijn eigen wapen verwondde hij zich met twee schoten dusdanig, dat hij nog dezelfde avond in het ziekenhuis van Agram overleed.⁵

Het levenseinde

Op homosexualiteit binnen de SS stond de doodstraf. De Jong vertelt het verhaal van een man, die van Rauter een pistool kreeg om een eind aan zijn leven te maken vanwege een beschuldiging van een poging tot homoseksuele contacten.⁶ Lenselink, voormalig arts uit Beilen, overkwam als SS-er hetzelfde aan het Oostfront.

Noten

- 1 Algemeen Rijksarchief (ARA), dossier J.G. Lenselink
- 2 Jong, L. de, Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog (KN), deel 5, eerste helft, p. 172.
- 3 Zee, S. van der, Voor Führer, volk en vaderland, p. 56.
- 4 Armando e.a., De SS'ers, Amsterdam, 1967, p. 435.
- 5 Algemeen Rijksarchief (ARA), dossier H.G. Lenselink
- 6 Jong de, KN, deel 6, eerste helft, p. 391.

DOOR
JANNY HOOGEVEEN-ZUIDBERG
EN WILLIE BRINKMAN

Het verleden in beeld

Ned. Heidemaatschappij in Hijken door Janny Hoogeveen-Zuidberg

De foto op pagina 18 in het artikel van Henk Vos over de tweede brug (septembernummer 2010) riep verschillende jeugdherinneringen bij mij op. Tussen de bomen en Batties Geert zijn woning, is nog net het kantoor te zien van de Heidemij (zie pijl, foto rechts). Toen ik de foto zag, kwamen er voor mij weer jeugdherinneringen boven. Het was in 1950, denk ik, dat ik met mijn nichtje Roely Folkers naar haar vader ging. Haar vader, Hendrik Folkers, was werkzaam op dit kantoor als hoofdvoerder bij de Nederlandse Heidemaatschappij in Hijken. Hij was gehuwd met Jantje Eising, de oudste zuster van mijn moeder. Mijn moeder was Roelofje Eising. We brachten dan koffie en brood. De ontginningen waren destijds in Hijken in volle gang. Ik vond nog een foto van het kantoor van de Heidemaatschappij met mensen die er toen werkten. Helaas ken ik niet alle namen van deze mannen. Wie kent meer namen? Wie kan nog meer vertellen over de werkzaamheden van deze mensen? Reacties naar: Janny Hoogeveen-Zuidberg. Hijken, tel.: 0593-524615.

► Op de foto zijn vanaf links te zien: Hendrik Eising (broer van mijn moeder en zwager van Hendrik Folkers), onbekend, onbekend, onbekend, Hendrik Folkers, Voorhamm, Oortwijn, onbekend en onbekend.
Voorhamm had een dochter, Hennie, waar we vaak mee gingen spelen. Zij woonden in Beilen.

Koffers

door Willie Brinkman

Eind december 2010 kocht ik bij de Kringloopwinkel aan de Zuidmaten in Beilen twee oude koffers.

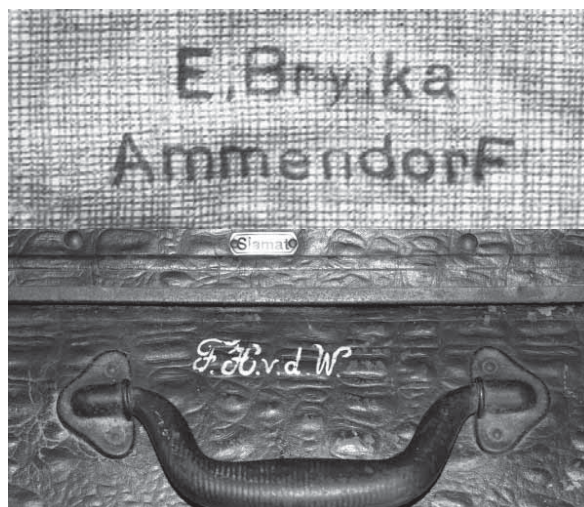
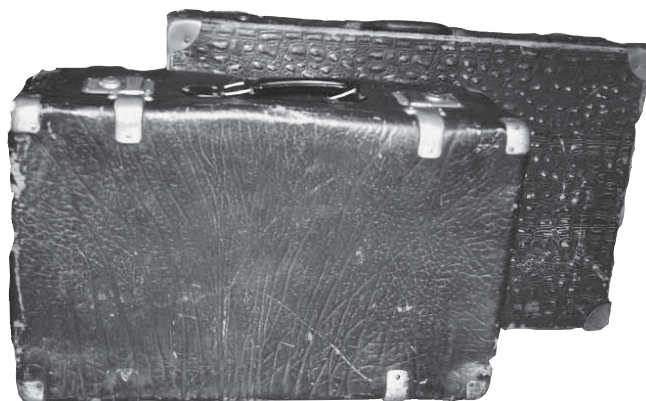
Thuisgekomen, trof ik op één van de koffers de initialen van de eigenaar aan: 'F.H.v.d.W.'. Deze koffer heeft de merknaam 'Slamat'. Op de andere koffer stond de naam E. Bryika (of Brylka) met de plaatsnaam Ammendorf. Dit dorp ligt ten zuiden van Halle in de nabijheid van Leipzig. Bij Ammendorf was in de Tweede Wereldoorlog een concentratiekamp gevestigd.

De naam Bryika kan ook Brylka zijn. Deze naam komt nog voor in Leipzig.

Het zou kunnen zijn, dat de koffer van de Duitse soldaat E. Bryika uit Ammendorf is geweest. Een andere mogelijkheid is, dat een gevangene uit het concentratiekamp Ammendorf bij de bevrijding deze koffer, al dan niet gekregen, heeft meegenomen naar Nederland. In het concentratiekamp zaten verschillende Nederlanders uit Beverwijk en omgeving.

Bij de Kringloopwinkel kon men mij niet vertellen, wie deze koffers had(den) ingebracht. Gaarne kom ik in contact met de persoon die deze koffer naar de Kringloopwinkel heeft gebracht en mij over de herkomst van deze koffers (meer) kan vertellen.

Willie Brinkman: 0593-541848 of:
williebrinkman@home.nl

Uitnodiging voor de ledenvergadering van de Historische Vereniging Gemeente Beilen

Op woensdagavond 2 februari 2011 wordt in het Wilhelmina Zalencentrum te Beilen de jaarlijkse ledenvergadering gehouden, aanvang 19.30 uur.

Agenda

1. Opening.
2. Vaststelling van de agenda.
3. Vaststelling notulen ledenvergadering maandag 22 maart 2010 te Beilen.
4. Mededelingen van het bestuur.
5. Jaarverslag 2010.
6. Financieel jaarverslag 2010.
7. Verhoging contributie naar € 18,00.

8. Verslag kascommissie: E. B. Nijmeijer en M. Nicolai.
9. Benoeming kascommissielid 2011.
10. Begroting 2011.
11. Afredend en herkiesbaar:
Willie Brinkman en
Jacob Vrijs.
Namen van kandidaten en tegenkandidaten kunnen tot een uur voor de vergadering worden ingediend bij de secretaris.
11. Rondvraag.
12. Sluiting.

Aansluitend aan de ledenvergadering houdt Jan Germs van het Huus van de Taol de lezing 'Verhaolen in het Drents. Over het ontstaan en de achtergrond van de Drentse taol.'

Notulen

van de algemene ledenvergadering Historische Vereniging Gemeente Beilen, op 22 maart 2010 in het Wilhelmina Zalencentrum te Beilen, aanvang 19.30 uur. Aanwezig: 28 leden.

1. Opening: voorzitter Albert Lanting opent de vergadering en heet de leden van harte welkom. Na de bestuursvergadering zal de lezing van Lute van de Bult in de grotere Clauszaal plaatsvinden.
2. Vaststelling van de agenda: er worden geen punten toegevoegd.
3. Vaststelling van de notulen van de ledenvergadering op woensdag 4 februari 2009: de notulen worden met dank aan de secretaris, W. Brinkman, onveranderd goedgekeurd, evenals de notulen van de extra ledenvergadering van 14 september 2009 m.b.t. de verkoop van het huis van wijlen Roel Reijntjes, Kruisstraat 3 te Beilen.
4. Mededelingen van het bestuur: de Historische Vereniging heeft voor het archief en vergaderruimte een gedeelte van het bedrijfspand op het adres Ossebroeken 11c gehuurd.
De vereniging heeft met de gemeente contact over het centrumplan en geeft advies over mogelijke manieren van inrichting. Het 20-jarig bestaan van de Historische Vereniging Gemeente Beilen was een groot succes, alleen was de aanloop zo onverwacht groot dat de zaal de toegestroomde bezoekers niet allemaal kon bergen.
5. Jaarverslag 2010: het jaarverslag wordt onveranderd goedgekeurd en vastgesteld.
6. Financieel jaarverslag 2009: het jaarverslag ligt ter inzage. Het ledenaantal is de laatste jaren teruggelopen van 1600 naar 1350.
7. Verslag van de kascommissie, bestaande uit E.B. Nijmeijer en J.H. Kuik. Kuik deelt de vergadering mee dat de boeken zijn gecontroleerd en in orde bevonden en adviseert de vergadering de penningmeester gehele kwijting en decharge te verlenen.
8. Begroting 2010: de begroting over het jaar 2010 wordt ongewijzigd vastgesteld en goedgekeurd.
9. Benoeming kascommissie 2009: J.H. Kuik treedt af als kaslid. Voor het jaar 2010 wordt M. Nicolai als nieuw kascommissielid benoemd.
10. Verkiezing bestuursleden: Ina Mulder uit Wijster wordt door het bestuur voorgedragen als nieuw bestuurslid. Ina Mulder is met kennisgeving afwezig, maar wordt bij acclamatie door de ledenvergadering verkozen.
11. Rondvraag: er worden geen vragen gesteld.
12. Sluiting: De voorzitter sluit de ledenvergadering en wenst iedereen nog een plezierige voortzetting van de avond met de lezing 'Het land van de klompen' door Lute van de Bult.
13. Pauze.

Na afloop van de ledenvergadering hield Lute van de Bult een lezing over klompen en de klompenmakerij.

Jaarverslag

Historische Vereniging Gemeente Beilen over het jaar 2010

Presentaties/lezingen

In januari 2010 werd het bestuur door de Stichting Oktober 44 te Putten benaderd of zij bereid was de kampjas van Tiemen Schra af te staan. Het bestuur heeft besloten het jasje in bruikleen af te staan. Albert Lanting en Jan Hoegen hebben op 13 februari 2010 de kampjas overhandigd in Kamp Amersfoort.

Op maandagavond 22 maart 2010 werd in het Wilhelmina Zalencentrum te Beilen de algemene ledenvergadering van de vereniging gehouden, na afloop hield Lute van de Bult een lezing over klompen en de klompenmakerij.

Op woensdag 28 april 2010 werd er in het Haolerhies te Hooghalen een lezing gehouden door Anne de Vries jr.: 'Een Zondagskind'; een biografie van mijn vader'.

Op 7 oktober 2010 werd er een lezing gehouden in de Weidehoek te Wijster. Gerke Holtrop maakte vertellend een wandeling door de prehistorie van Drenthe.

Rolina Gerding

Op 28 maart 2010 overleed na een langdurig ziekbed Rolina Gerding. Sinds 1 maart 1999 maakte zij deel uit van de redactie. Verschillende artikelen over het zuidelijk deel van de voormalige gemeente Beilen werden door haar geschreven. Bestuur en redactie verliezen in haar een actief en betrokken redactielid.

LibertyTour 2010

De Historische Vereniging Gemeente Beilen werkte mee aan de Liberty Tour 2010. Deze werd gehouden op 10 april 2010.

Van 10 tot 16 april 2010 was door de Historische Vereniging een tentoonstelling over de bevrijding van Beilen ingericht in Zonna (familie Hepping) aan de Markt in Beilen. Op zaterdag 10 april 2010 werd om 10.00 uur de tentoonstelling door burgemeester J. Broertjes geopend. Albert Lanting, Henk Vos en Jan Hoegen hebben in samenwerking met het 4 en 5 meicomit  Beilen en Beilen Promotie de festiviteiten voor de bevrijdingsherdenking van Beilen voorbereid. De muziekkapel werd opgeknapt en opgebouwd aan de Markt en kreeg de naam Jan Hoegen podium. Het bestuur kan terugzien op een geslaagde week, met veel belangstelling van o.a. groepen leerlingen voor de tentoonstelling in Zonna aan de Markt te Beilen. Jan Hoegen heeft de fam. Hepping bedankt voor het kosteloos gebruiken van de ruimte.

Onderkomen

Het afgelopen jaar heeft het bestuur veel tijd gestoken in het in gebruik nemen van het onderkomen in het bedrijfspand van Uitgeverij Drenthe aan de Ossebroeken. In het pand is het archief van de Historische Vereniging opgeslagen en er is een vergaderruimte ingericht. Verder is het bestuur begonnen met het archiveren.

Jaarafsluiting

De jaarafsluiting met de bezorgers van het tijdschrift werd op 21 december 2010 in het onderkomen aan de Ossebroeken gehouden.

Overleg met andere historische verenigingen

Het bestuur heeft regelmatig met de historische verenigingen Smilde en Westerbork overleg gevoerd om te kijken of er gezamenlijke activiteiten te ontwikkelen zijn.

Boekverkoop

De boeken en tijdschriften van de Historische Vereniging Gemeente Beilen waren in 2010 verkrijgbaar bij boekhandel Het Logboek, Brinkstraat te Beilen en bij kapsalon Tineke Bazuin, Hoofdstraat 8 te Hooghalen en bij bestuursleden.

Tijdschriften

In 2010 verscheen het tijdschrift van de Historische Vereniging Gemeente Beilen met allerlei uiteenlopende artikelen over de voormalige ge-

meente Beilen vier keer. De bijdragen werden geillustreerd met veel foto's. In totaal hadden de vier tijdschriften 144 pagina's.

Ledenadministratie

De ledenadministratie van de vereniging werd in 2010 verzorgd door Jakob Vrijs.

De contributie voor het lidmaatschap in 2010 bedroeg   16,50.

Aantal leden

Op 31 december 2010 bedroeg het aantal leden 1350.

Redactie tijdschrift 2010

Drs. G.J. Dijkstra was in 2010 hoofdredacteur en eindredacteur-ad interim. Redactieleden waren: drs. mevr. R. Gerding, J. Hoogeveen-Zuidberg, B. Oosting en H. J. Vos. De redactie heeft in 2010 vier keer vergaderd. Mevr. drs. R. Gerding overleed op 28 maart 2010. In het juni-nummer verscheen over haar een In Memoriam.

B. Oosting heeft in 2010 te kennen gegeven per 1 januari 2011 te willen stoppen met zijn redactiewerk. In 2010 traden tot de redactie toe: E. van der Hoeven uit Eursing en J. Gritter uit Norg.

Bestuurssamenstelling 2010

Het bestuur bestond in 2010 uit: A. Lanting (voorzitter), W. Brinkman (secretaris), H.J. Vos (penningmeester) en de bestuursleden: E. Beuving, F. Biemold, L. van de Bult, J. Hoegen, I. Mulder en J. Vrijs.

Bezorging tijdschriften

K. de Weerd verzorgde in 2010 de distributie van de tijdschriften van de Historische Vereniging Gemeente Beilen.

Website

De website van de vereniging was in 2010 te bereiken via:

www.historischevereniginggemeentebeilen.nl

Van de voorzitter

Het eerste nummer in 2011 van ons Tijdschrift Historische Vereniging Gemeente Beilen ligt alweer voor u. Hebt u ook het gevoel dat de tijd steeds sneller gaat? Voor de historische vereniging was 2010 ook een hectisch jaar met veel drukte en veranderingen, vandaar misschien dat gevoel.

Laat ik in ieder geval eerst beginnen u in alle opzichten een voorspoedig, gezond en rustig 2010 toe te wensen.

In het voorjaar waren we als vereniging nauw betrokken bij de organisatie van de Liberty Tour Beilen die op 10 april 2010 enkele uren in Beilen was te bewonderen.

We zijn druk bezig het archief in ons pand op de Ossebroeken in te richten.

Bert Abbing uit Beilen heeft de eind 2009 door ons uitgebrachte twee Roel Reijntjes rondwandelingen door Beilen in 2010 in de vorm van een Geo-route op internet gezet. Regelmatig lezen wij reacties daarop als: we wisten niet dat Beilen zo mooi was e.d.

Zo krijg je een idee of de dingen die je doet succesvol zijn en in een behoefte voorzien. Dit blijkt dus een goede PR voor Beilen te zijn ook uit toeristisch oogpunt.

Koppelingen met cultuur en historie kunnen naar ons idee succesvol voor PR en toerisme gebruikt worden. Ons bestuur en die van onze zusterorganisaties van Westerbork en Smilde hebben daar goede ideeën over. Dit ging onlangs toen we uitgenodigd waren door de gemeente Midden-Drenthe in Spier voor een discussieavond over toerisme ook nog eens door mij heen.

Door medewerkers van de gemeente en een extern adviesbureau werden ons voorstellen getoond om Midden-Drenthe in de markt te zetten als toeristisch middelpunt van Drenthe onder de slogan Drentse Hooglanden. Ons leek dat wel wat duur en 'hoog' gegrepen.

Albert Lanting

Ontvangen

Van de N. Oosting-Bos hebben wij ontvangen: Het geslacht Beugels (1710-2009), Herinnering & Informatie 1956-1968 (Stichting Bejaardentehuis Beilen), foto Openbare MULO, boekwerkje Wilhelmus van Nassouwe en het huishoudelijk reglement van de Christelijk Historische Kiesvereniging te Beilen.

Ledenvergadering en lezing - 2 februari 2011

De ledenvergadering wordt op woensdag 2 februari 2011 in het Wilhelmina Zalencentrum in Beilen (aanvang: 19.30 uur) gehouden. De stukken voor deze vergadering zijn in dit tijdschrift op de pagina's 28 t/m 30 afgedrukt.

Na afloop van de ledenvergadering houdt Jan Germs een lezing over de 'Drent van 2009'. De veurman van het Huus van de Taol vertelt over het ontstaan en de achtergrond van de Drentse taol. Ok giet hij verhalen over het Drents en in het Drents vertellen.

Filmavonden met vertoning 'Oud-Beilen'

Op de donderdagavonden van 27 januari 2011, 17 februari 2011 en op 31 maart 2011 vertonen wij in ons verenigingspand op het adres Ossebroeken 11c de film over 'Oud-Beilen'. Het is de film die we ook op ons jubileumfeest, december 2009, in het Wilhelmina Zalencentrum hebben laten zien. Aangezien het toen zo druk was en veel leden de film niet goed hebben kunnen zien, willen we u de kans geven om deze film nog eens rustig te bekijken.

Elk lid van onze vereniging kan vanaf 2 januari 2011 twee kaarten halen bij de Ster Videotheek aan de Stationslaan in Beilen. Er zijn per avond niet meer dan 40 kaarten beschikbaar. Voor elke avond geldt op=op! Mocht het overigens nodig zijn, dan zullen wij extra filmavonden organiseren.

Opgave nieuw lid

naam: _____

adres: _____

postcode/
woonplaats: _____

telefoon: _____

emailadres: _____

Nieuw lid is opgegeven door:

naam: _____

adres: _____

postcode/
woonplaats: _____

telefoon: _____

emailadres: _____

Verzenden naar: J. Vrijs (ledenadministrateur), Julianastraat 16, 9411 PL Beilen of per email: Jakob@Vrijs.com

Een nieuw lid ontvangt **de tijdschriften van 2010 gratis** en betaalt zijn lidmaatschapsbijdrage per 1-1-2011. Elk lid dat een nieuw lid opgeeft, ontvangt **een waardebon van € 20,-** te besteden aan boeken die door de Historische Vereniging Gemeente Beilen zijn uitgegeven.

Bestuur

A. Lanting (voorzitter), Boermarkeweg 12, 9414 VK Laaghalen, tel. 0593-592272.

W. Brinkman (secretaris), Pinksterbloem 42, 9411 CH Beilen, tel. 0593-541848.

H.J. Vos (penningmeester), Oosteinde 12, 9415 PA Hijken, tel. 0593-523028.

E. Beuving, Ettenstraat 125, 9411 KT Beilen, tel. 0593-524382.

F. Biemold, De Vonderkampen 136, 9411 RH Beilen, tel. 0593-524772.

L. v.d. Bult, Brunstingerstraat 43, 9411 EJ Beilen, tel. 0593-523957.

J. Hoegen, Rozenlaan 1, 9411 GJ Beilen, tel. 0593-523687.

I. Mulder, Wijsterseweg 48, 9417 TD Spier, tel. 0593-562358.

J. Vrijs (ledenadministrateur), Julianastraat 16, 9411 PL Beilen, tel. 0593-523802.

Lidmaatschap

Het lidmaatschap van de vereniging bedraagt € 18,00 per jaar. Bankrekeningnummer: 3065.27.774 t.n.v. Hist. Ver. Gem. Beilen. Rekeningnummer Postbank: 3090700 t.n.v. Hist. Ver. Gem. Beilen.

Opgave lidmaatschap en ledenadministratie: J. Vrijs, Julianastraat 16, 9411 PL Beilen, tel. 0593-523802.

Het opzeggen van een lidmaatschap dient **SCHRIFTELIJK** of per email te geschieden bij J. Vrijs voor 1 november. Emailadres: Jakob@Vrijs.com

Redactie

Hoofd- en eindredacteur - ad interim:

drs. G.J. Dijkstra, Pinksterbloem 42, 9411 CH Beilen, tel. 0593-541848, email: ds@csgbeilen.nl

Redactie-leden:

J. Gritter, Mezenstraat 26, 9331 KR Norg, 06-20681281.

E. van der Hoeven, Eursing 33, 9411 XB Beilen, 06-51873010.

J. Hoogeveen-Zuidberg, Westeinde 23, 9415 PG Hijken, tel. 0593-524615.

H.J. Vos, Oosteinde 12, 9415 PA Hijken, tel. 0593-523028.

Auteurs

W. Brinkman, Pinksterbloem 42, 9411 CH Beilen.

G.J. Dijkstra, Pinksterbloem 42, 9411 CH Beilen.

J. Hoogeveen-Zuidberg, Westeinde 23, 9415 PG Hijken.

G.H. Kamphuis, Esweg 60, 9411 AJ Beilen.

H. Martena, Schapendrift 109, 9411 BN Beilen.

H.J. Vos, Oosteinde 12, 9415 PA Hijken.

Copyright

Het overnemen van foto's en/of artikelen of delen daarvan is slechts toegestaan na verkregen schriftelijke toestemming van de hoofdredacteur.

Productie: Uitgeverij Drenthe

ISSN-nummer: 1380-3301